

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DEN HAND
som rör vaggan
regerar världen

MAJ ALDRIG NÅGONSIN
FÖRR HA KVINNORNA

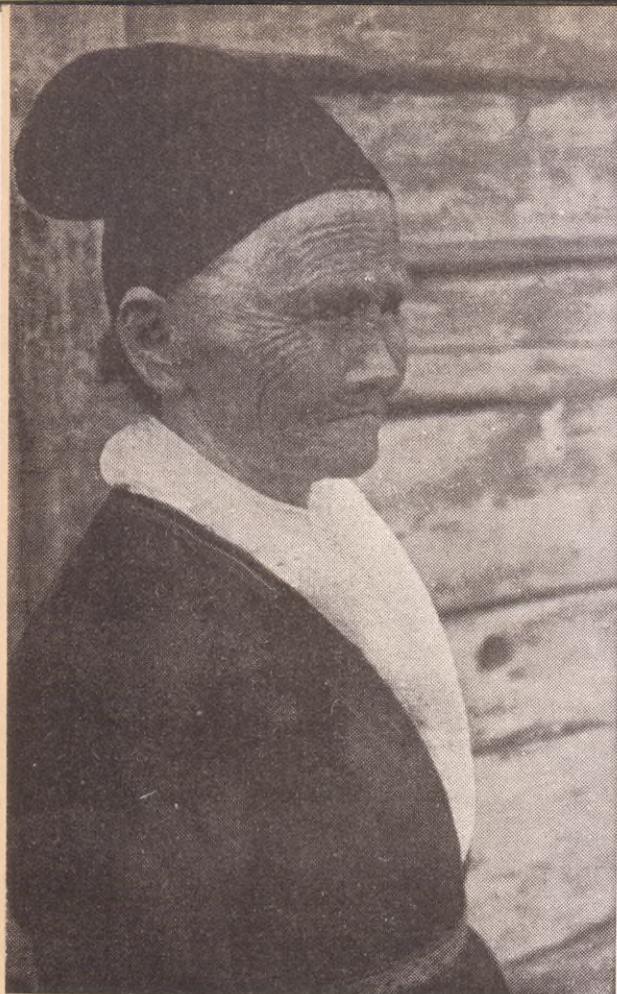
GÅTT TILL DEMONSTRATIONEN

SOM DE I ÅR KOMMA ATT GÖRA

morgonbris

25 öre

Lappkvinnan här liksom våra kvinnliga kamrater över hela Jämtland motse med högt spända förväntningar alla

Morgonbris Jämtlandsfarare

Endast 21 Kronor kostar tur och retur denna

midssommarfärd till midnattsolens och fjällens majestätiska trakter.

Under en hel vecka få vi vistas här, ambulera mellan olika stationer efter järnvägen och göra en massa intressanta utflykter. I Östersund ordna klubbisterna med festligt mottagande. En av Jämtlands riksdagsmän följer med som ciceron till några av de intressantaste industrierna, till sågverk och massafabriker, till de ihärdiga småbrukarna, till skogskojor, nybyggarkolonat och lappbyar. Det blir ingen vanlig turistresa. Morgonbris läsare skola beredas njutningen att lära känna den tjugande jämtländska fjällvärlden men de skola samtidigt få möjlighet att komma de svårösta Norrlandsproblemen in på livet.

Det hela kommer att kosta mellan 50 och 60 kronor. Efter den 15 maj kan lämnas preciserade uppgifter. Skriv och begär prospekt från Morgonbris, Västmannagatan 2, Stockholm.

Alla som kunna måste med!

Fråga Morgonbris kanalresenärer från förra sommaren och ni får besked om hur oförglömlig en Morgonbris semesterresa kan bli.

N:r 5 + Årgång 29

morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

TIDNING FÖR

Sveriges
socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR och ANSVARIG
UTGIVARE: Kaj Andersson.

REDAKTION och EXPEDITION:
Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM
Tel. 188 82 och 188 86. + POSTGIRO
N:r 50196.

PRENUMERATIONSPRIS: Helt år kr. 3:—; lösnnummer 25 öre. Prenumeration kan även ske på posten.

ANNONSPRIS:

Före och i text 50 öre per mm.
Efter text 40 " " "

Sista sidan:

1/1 sida kr. 450:—.

1/2 sida kr. 225:—.

Innersida kr. 390:—.

vi lära engelska i "fjärrskola"

Bor man i Ystad eller Haparanda, Fiskebäckskil eller Rute — i »fjärrskolan» kan vi alla gå och lära oss engelska. Det är ett språk värt att kunna — vi lär det i »fjärrskolan». Den kommer som ett brev på posten — med 15 språkskivor — författad av den kände språkdagogen professor R. E. Zachrisson i Upsala. Börja i dag i »fjärrskolan» —

**kooperativa
studieavdelningen
Saltsjöbaden**

KAKTÉ-KRUKAN

i Grå, Gråbrun, Grön eller Svart glasyr.

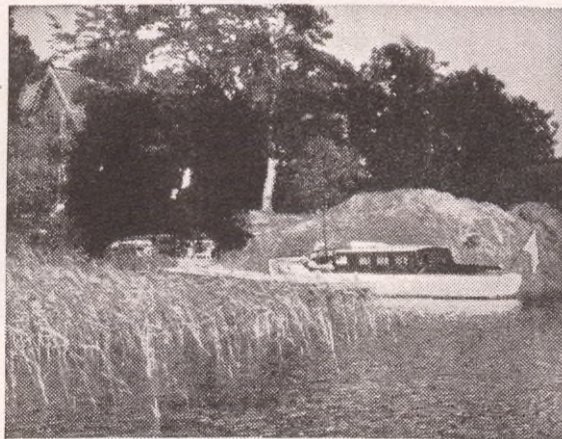

Komp. av Ewald Dahlskog.

Våra tillverkn. av Kakté-, Linné-, Primula-, Crokus-, Astra-, Eva Björks- o. LW-krukor för direkt inplantering föras i marknaden av de flesta bosättningsaffärer.

**Bobergs Fajansfabrik
GEFLE**

Även för en blygsam summa kan
Ni förvärva en av de begärliga

TYRESÖ

tomterna. Betalningsvillkoren äro dessutom synnerligen förmånliga. Res ut och gör Ert vall! Bland de vackra skogs- och sjötomterna med utmärkta bad- och fiskevatten, som nu erbjudas, finner Ni säkert Er idealtomt. Obs.! Endast 23 km fr. Gust. Ad. torg. — Bussar från Ringvägen. — Tomterna visas alla dagar efter överenskommelse. TYRESÖ FÖRVALTNINGS A/B • Tel. Tyresö 22

1000 fot över havet

HULTAFORS

Fysikalisk-Dietisk Kuranstalt
SKODSBORGS METOD

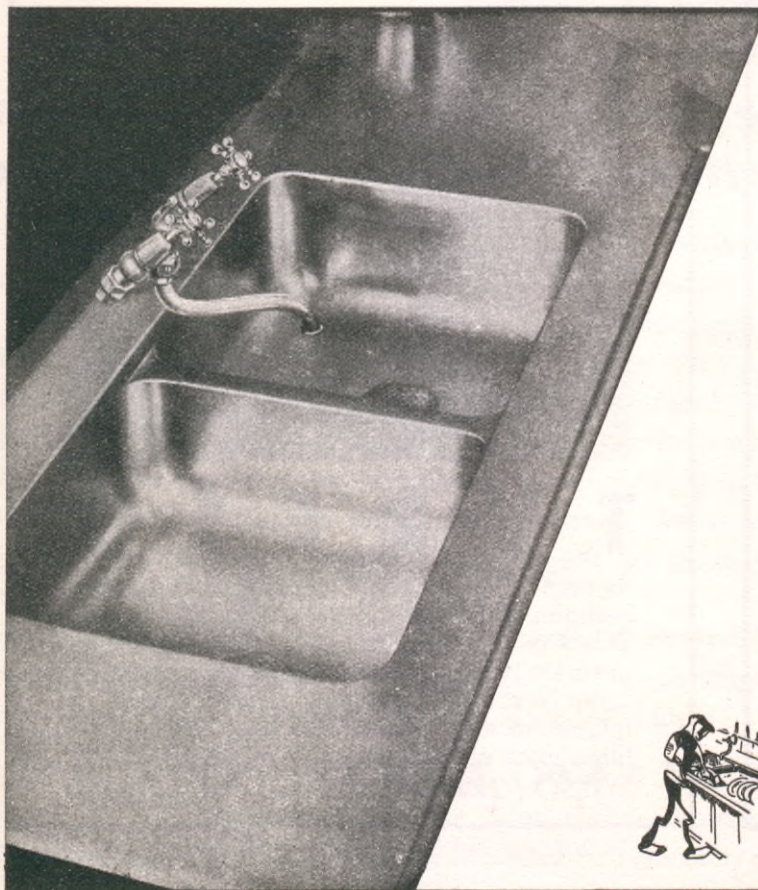
Alla moderna badformer, elektricitetsbehandling, massage Vegetarisk och blandad kost. Individuell diet. Helpension. Nedsatta avgifter. Överläkare: Dr. E. GARBY. Bitr. läkare: Dr. I. Unhäll. Begär utförligt prospekt.

Postadress: HULTAFORS.

Telefoner: Borås 695, Hultafors 16, Rävlanda 68

I denna Morgonbrishyddan äro väggar och tak beklädda med

Om Ni skall ha
STANDARDUTFÖRANDE
eller SPECIALAVPASSADE
DISKBÄNKAR av rostfritt stål

så beror detta på de lokala förhållandena — men att plåten skall vara av det äldsta mest beprövade märket *Avesta* — det är ju klart.

Begär vår broschyr och se i eget intresse till att Er diskbänk och diskho är av plåt från

AVESTA JERNVERKS A.-B.
AVESTA

Avd.-kontor: Stockholm — Göteborg — Malmö
Repr. för Norrland: John O. Backmark, Sundsvall

Medaljer och Plaketter

av standardmodell ständigt i lager.

Begär vår katalog över standardmedaljer och bägare!
MEDALJER och FÖRENINGSMÄRKEN med särskild
komposition utföres av oss.

Bägare och Pokaler

av silver och nysilver.

Vid behov av kongress- och festmärken vänd Eder
till oss.

Skisser och kostnadsförslag fritt på begäran!

Kungsgatan 17 **C. C. SPORRONG & Co.** Stockholm 1
Tel. Namnanrop "Sporrong & Co".

LÄMNA DITT STÖD åt Svenska Frisörarbetareförbundet

OM DU VILL medverka till ordnade arbetsförhållanden och människo-
värdiga löner för damfrisörfackets arbetare — — —

OM DU VILL motarbeta alla osunda yttringar för utsugning av arbets-
kraften inom nämnda fack — — —

OM DU VILL ge organisationsidén och avtalsprincipen Ditt stöd — — —

MEDVERKA till att Svenska Frisörarbetareförbundets och Fackliga Cen-
tralorganisationens gemensamma aktion mot de damfriser-
salonger, som endast sysselsätta oorganiserad personal och
neka att med organisationen träffa avtal, blir effektiv.

Fordra att Din frisörs personal skall vara ansluten till
SVENSKA FRISÖRARBEETAREFÖRBUNDET

Ingen dag
utan risk

Ett billigt och
säkert skydd mot
försäkringsbara
risker erbjuder

Kooperationens
försäkrings-
anstalter

**FOLKET
SAMARBETE**

FACKFÖRENINGENS

RÖRELSSEN

REDAKTÖR:
SIGFRID HANSSON

Kostar pr år kronor 6:15,
pr halvår... kronor 3:15.
Prenumeration kan verk-
ställas genom postverket
eller direkt hos utgivaren
LANDSSEKRETARIATET
Barnhusgat. 18, Stockholm

DEN SVENSKA LANDSORGANISATIONENS VECKOTIDSKRIFT

Viola
läcker svensk mjukost
av schweizertyp, från
MJÖLKCENTRALEN
Stockholm

Morgonbris
maj 1933

Kvinnan vid havet

ett stort skulpturverk av Ivar Johansson, som skall kröna kampanilen på berget ovanför Amerikabåtarnas tilläggsplats i Göteborg. Det är sextio meter från hamnplanet till tornets topp, och kvinnan som kommer att stå där uppe i blåsten och speja ut mot inloppet blir synlig långt utifrån skärgården. Kampanilen är uppförd såsom ett monument över sjökrigets offer, och den krönande skulpturen skall ge en vision av de hemmavarande kvinnorna, som i ångest väntade på sina män. På tavlor, som äro anbragta kring tornets nedre del, har man ristat namnen på alla de omkomna — över tusen namn. Det var 794 personer, därav 689 svenskar, som fingo sätta livet till vid de olyckor som genom kriget drabbade svenska fartyg, och 434 svenska medborgare omkommo vid främmande fartygskatastrofer.

DEN HAND

som rör vaggan regerar världen

För någon tid sedan hörde jag en manlig talare — det var förresten på ett av Internationella socialistiska kvinnodagens möten i mars — bl. a. citera ett gammalt uttryck: "Den hand som rör vid vaggan regerar världen". Orden var sannolikt enkelt och ärligt menade i sitt sammanhang, så vitt man nu över huvud taget menar något med en vacker fras, som gör sig vid ett lämpligt tillfälle.

En del kvinnor kände sig nog också rörda och gripna av orden. Men en del log. Bittert. Han menade väl däruppe på talarstolen, han ville uppmuntra, inspirera oss kvinnor. Vilde ge oss heder. Men de bittert leende kände sig föga hedrade. Endels tvivlade de på sanningen i de vackra orden, och endels — för så vitt någon sanning fanns i dem — skämdes de. En gång långt borta i historien har det kanske givits tider och välden, då starka kvinnor med stolthet kunde säga, att de regerade en värld genom sitt moderskap och sin fostrargärning. Spåren efter tusenårigt gömda kulturer lära ju berätta om mäktiga och märkliga matriarkat. Men nu, sådan kvinnomakt nu, i vad vi kallar historisk tid? Om den har funnits och finns, om det är sant att generationer av mödrar i snart tvåtusen år regerat världen, då måste skammen vila tung över ländernas kvinnor. Då har vårt regemente varit dåligt, uselt, ödesdigert. Otaliga mödrar har under århundradenas lopp fött och fostrat otaliga söner till gödsel på Europas slagfält och otaliga döttrar till nya krigarmödrar. De har sjungit krigiska vagsånger, de har lärt miljoner barnasjälur grymma läror om fiendskap och hat, de har berättat blodiga sagor om krigarhjältar och — de har bett böner till sin gud om välsignelse över "ärans fält". Och deras mödragärning har generation efter generation burit krigets blodröda frukter.

Jag minns en gammal kvinna. Hon satt en vacker sommarkväll utanför portalen till en sönderskjuten gotisk katedral i en liten krigsskövlat fransk stad. Hon satt och sålde vykort till turister. Vi kom till tals och hon berättade. Det var kriget 1870, ett ungt hem bland tusenden skövlat, mannen dödad. En ung krigaränka födde en son, fostrade honom till man under arbete och offer. — Och nu ligger min son också någonstans därute på slagfältet och multnar. Han föll 1917 på våren i en av striderna vid Chemin des dames.

Och så tillade den gamla kvinnan vist:

— Madame, la vie d'une femme, c'est un fiasco, une misère, une tragédie.

En kvinnas liv är ett fiasco, en olycka, en tragedi!

Vid Chemin des dames föll en gång också romerska kvinnors söner under Cæsars strider. Och vid samma Chemin des dames stupade 1814 franska och ryska mödrars söner.

»Mariechen»

Foto Rudolf Schuler

Foto Rudolf Trapp.

Ur samlingen Das deutsche Kind

Men tyska kvinnor, vars män kanske fallit just vid detta Chemin des dames eller på något annat av världskrigets slagfält, tyska kvinnor som upplevat världskriget och ännu måste bevara dess fasor i minnet kan i denna vår stå med sträckta halsar och glänsande ögon och läppar som forma ordet "Wunderbar" inför åsynen av granna, lysande uniformer vid den stora riksdagsparaden i Potsdam. Och italienska mödrar mysa stolt, när små barnos ha skjutövningar i de fascistiska barnorganisationerna.

Jaja, det ligger kanske ändå en stor sanning i att "den hand som rör vid vaggan regerar världen" — med sådana kvinnor vid vaggorna. Politiska och sociala analfabeter. Krigsmödrar, villiga, ja, stolta över att kunna producera mycken och prätigt kanonföda. Så kallade Lotta-kvinnor i olika länder — bland andra. Världsbilden av i dag bär ju syn för det gamla sägenordet. Men en makaber regering är det sannerligen. Och en makaber kvinnoheder.

De bittert leende kvinnorna skäms bottenlöst över den hedern. Det är kvinnor, som kämpar intensivt och målmedvetet mot föregående kvinnogenerationers inflytande och makt, mot resultatet av föregående kvinnogenerationers fostrargärning. Och det är kvinnor som varken kan eller vill godkänna nationalismens, hatets och våldets värld. Andra Internationalens kvinnor, den internationella socialdemokratiens tusentals kvinnliga medlemmar, socialt och politiskt allmänbildade medborgarinnor i demokratiens länder. De vet, i kraft av sin politiska allmänbildning och sitt demokratiska medborgarvett, att bakom och ovanför nationalism och diktatur grinar blodiga internationalen" sitt nöjda mördargrin, girigt bevakande alla chanser till nya rustningar, nya vapenleveranser. De vet, att arbetslöshet och världskris är en internationell plåga, förorsakad av hittills ottyglade enskilda maktintressen, som innebor i den privatkapitalistiska produktionsordningens "tysta rum", maktintressen som måste tyglas, i vissa fall ersättas med kollektiva makter. Och de är starka genom sitt vetande.

Men de är ännu i minoritet i världen, dessa kvinnor, och därför trots sin individuella styrka vanmäktiga. De stod vanmäktiga, när ländernas män och söner klädde sig i uniform i augusti 1914 och hyllades och blomstersmyckades av de andra kvinnorna. De står alltjämt vanmäktiga inför nuets terroristiska nationaldiktaturer. Med sorg upplever de, hur bristen på politisk allmänbildning och socialt vett bland ländernas kvinnor fortfarande gör deras liv till ett fiasko, en olycka, en tragedi. Med bitterhet ser de övermakten kedja även det tjugonde århundradets nya kvinnogenerationer vid samma förnedrande usla öde.

Men ändå kämpar de. Med sammanbiten energi arbetar de för att sprida den upplysning, det politiska vett, som saknas. Och först när sådana medborgarinnor är i majoritet bland släktets mödrar, först då kommer den hand som rör vid vaggan att kunna regera världen med ovansklig kvinnoära och kvinnoheder.

"Upp kvinnor att bilda arméer!" manade Moa Martinsons ståtliga hyllningsdikt till Skånes socialdemokratiska kvinnodistrikts tjugofemårsjubileum:

Upp kvinnor och bilda arméer
till strid för det goda i mänskan,
till strid emot kriget och svälten,
till strid mot den djuriska döden
kanonerna spyr över världen,
till strid emot giftgas och bomber,
till strid emot svältkrig och nesa

— — —
Och skulle vårt liv vi våga
i striden för rätt och sanning,
så må då livet förinna —
blott hoppet står åter på jorden.

Hanna LEIKEL

Vår i markerna. Foto G. Lundh.

ARTHUR RIMBAUD:

DET ONDA

Medan de röda granaterna tjuiter
Sin fräsande sång i det ändlösa blå,
Stupar de trogna för kungen som njuter
Av truppernas färgspel mot eldens ridå.

Medan ett rytande vansinne frossar
I högar av döda med blodig saliv —
Döda, fast sommarn omkring dem förlossar
Den härliga jorden som skänkte dem liv —.

Sitter en leende Gud under tiden
I rökelsedimmar bland gyllene fat
Och nickar sig sömning åt körens vivat,

Men vaknar till hälften mitt under striden
Då svartklädda mödrar med ögon som brista
I tårar, offra sin skärv i hans kista.

Översatt av Gunnar EKELÖF

Gasmasksovnig i tysk skola.

Foto G. Lundh.

Arbetarens framtid

Av direktören för Internationella arbetsbyrån i Genève
H. S. BUTLER

Den ekonomiska och sociala situationen tycks bli allt mer tragisk och allt svårare att bemästra. I desperation tillgripa folken, såsom nu senast i Tyskland, de mest fantastiska metoder i den tron att dessa kunna råda bot för det onda. Bland de många officiella erkännanden av de aktuella svårigheterna som framkommit under de senaste månaderna kan man välja ett utlåtande av den förberedande expertkommittén för den ekonomiska världskonferensen. Enligt beräkningar av Internationella arbetsbyrån uppgår antalet arbetslösa i världen till minst 30 miljoner. Den i guld uttryckta varuprisnivån har nedgått med cirka en tredjedel sedan oktober 1929, och ifråga om råvaror har priset uppgått till i genomsnitt 50 à 60 %. "Ett sådant prisfall har", skriver kommittén, "rubbat produktionskostnaden för produktionens olika element, gjort flertalet företag förlustbringande och allvarligt desorganiserat alla marknader." I främsta rummet har arbetareklassen drabbats av depressionens verkningar. Med oro ställes på många håll den frågan: hur skall framtiden gestalta sig för det arbetande folket? Morgonbris har vänt sig till direktören för Internationella arbetsbyrån H. S. Butler, en man som genom sin ställning har den vidaste blick över hithörande problem, och bitt honom om några synpunkter på ett par frågeställningar som det aktuella läget framvingat. Tidningens frågor voro:

Vilken eventuell åtgärd vid den planerade ekonomiska världskonferensen betraktar Ni som den värdefullaste, sett från arbetareklassens synpunkt?

Vilken inverkan kan den pågående rationaliseringsprocessen tänkas få på arbetareklassens levnadsstandard i framtiden? Kommer denna att sänkas eller kan det tänkas möjligt att åstadkomma en praktisk lösning utan allt för stora ingrepp i denna levnadsstandard? Kommer utvecklingen att framvinga några radikala förändringar i livsföringen och kommer i samband därmed någon ny "typ" att framväxa?

Direktör Butler har sänt Morgonbris följande svar:

Den enda lösningen är staternas samlade och samarbetande aktion i stor stil både på finansiella och ekonomiska områden. Det kan inte skapas något nytt välstånd, om icke de arbetslösas antal reduceras till rimliga proportioner. På denna punkt råder stor osäkerhet, även om världens produktions- och distributionsmaskineri återfår något av sin gamla rytm. Produktionsförmågan har ökat så hastigt efter kriget att ett betydligt mindre antal män kunna producera betydligt mera varor än för tio år sedan. Tack vare maskinerna, vilka ha trängt in på nästan varje industriellt, kommersiellt och agrikulturellt område, från bankaffärer till mjölkning, från vägbyggande till tvättning, har det nu blivit möjligt att producera alla de varor och tjänster, som samhället hittills varit i stånd att konsumera, med betydligt mindre mänsklig arbetskraft. Alternativet synes vara att sysselsätta ett mindre antal människor i aktivt arbete och bibehålla resten i ofrivillig sysslolöshet på statens bekostnad eller att återinsätta i produktionsprocessen dem som nu äro nära att gå under i påtvingad sysslolöshet genom att göra det möjligt för var och en att konsumera mera.

Detta är kanske det största problemet av alla. Det är icke enbart ekonomiskt. Det berör mycket nära miljontals människors liv och lycka. Om man inte kan finna någon lösning på detta problem, om — sedan allt försökts — fortfarande stora massor av sysslolösa människor gå och driva på gatorna i varje industristad, då kan det inte bli någon verklig social stabilitet eller något verkligt återvändande till välståndet. Detta kommer att bli den svåraste uppgiften för den ekonomiska konferensen, till vilken så mycket av världens hopp i innevarande stund är knutet.

1 M A J 1 9 3 3

I år betyder vår samling kring de röda fanorna ståndaktighet och orubblig trohet, när det gäller att försvara medborgarskapets rättigheter och förpliktelser, samhällets djupaste innebörd: gemensamhet, samarbete och förtroende.

Vår majmönstring i år sker under förhållanden, som i oerhört hög grad frestar individens och klassens orubblighet i tron på demokratin och det lika och allmänna medborgarskapet.

Förtvivlade och hätska skaror, sjukliga och ärelystna andar från vänster och höger ropa på katastrof och diktatur.

Skadeglädjens krafter visa på demokratiens brister, på misstro och ogjorda ting och tala förledande och pockande om "den starke mannen, som vi också här i Sverige behöva".

Yrkespolitikerna göra sina schackdrag, beräkna vinster och förluster med klara hjärnor och kalla hjärtan. För dem gäller det den egna äran och fördelen.

För oss, för kvinnor och män, som leva av sitt arbete och yrke, gäller det hur vårt liv skall bli: Skall det bli en framtid i klasstridernas skugga eller skall det bli en framtid i förtroende och samarbete? Skall samhället bli ett bättre samhälle eller skall det bli till fängelse och fiende? —

Vi måste med klar blick bedöma läget och orubbligt och ståndaktigt stå för det, vi en gång organiserat oss för:

För ett samhälle, där alla ha lika rätt att delta i rådslag och beslut genom valda ombud. För ett samhälle, där man har rätt att tänka, tala och skriva efter sin övertygelse, där våld och förtryck icke erkänas som tillåtna vapen i strider mellan klasserna. För ett samhälle, så inrättat, att det icke gynnar endast en klass utan ser till allas väl

För ett socialistiskt samhälle, där samhället, gemensamheten, bestämmer och kontrollerar de stora försörjningskällorna, avskaffar den oförvärlade fattigdomen och tryggar arbete, bröd, fred och frihet åt alla medborgare. Kamrater! Länge har detta synts oss så självklart och oantastat. Vi ha till och med trott oss vara på väg att realisera något av det socialistiska samhällets önskningar — och vi finna, plötsligt och överraskande för mången, att icke ens den enklaste grunden, medborgarskapets rättigheter och skyldigheter, ligger fast och tryggad.

Vi ha åter, som när detta sekel var ungt, fått känna att strid stundar, att vi kunna komma att prövas i vårt innersta. Att vi måste kämpa åter igen för det vi trodde var säkrat genom årtiondens kamp: de mänskliga rättigheterna i ett samhälle, som erkänner humanitet och rättvisa såsom oumbärliga principer för kultur och materiellt framåtskridande.

Vi äro besvikna.

Men låt oss i denna årets majmönstring ge uttryck åt att våra idéer dock icke äro besegrade, och att vi äro beredda att försvara dem som aldrig förr.

Låt oss avlägga löftet om ståndaktighet och trohet mot demokratiens och socialismens idé under kampen, arbetet, som väntar!

Annie Wallentheim svarar på frågan vad det innebär att föra KVINNORNA TILL SOCIALISMEN

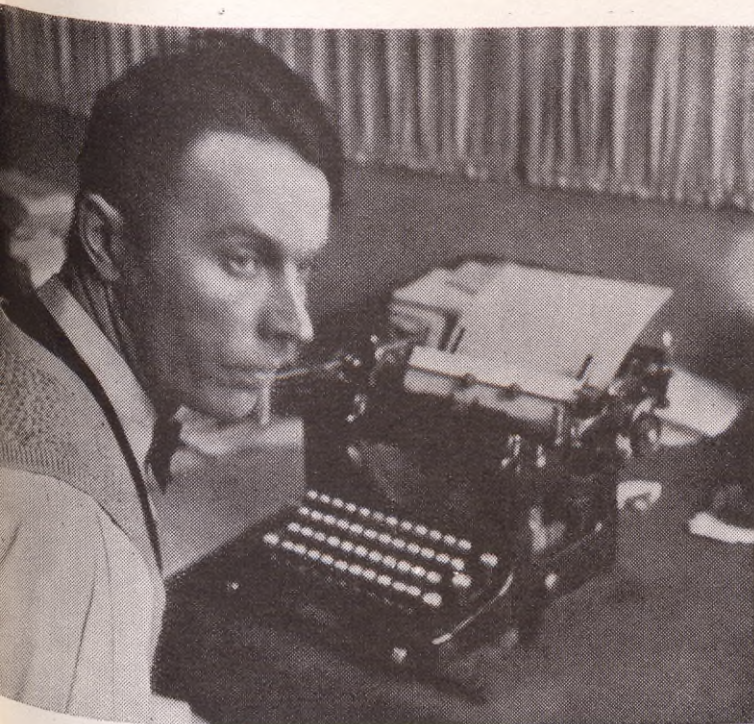
Den politiska barometern visar på oväder. Det är inte mer än 15 år sedan dimmorna lättade över en värld, där en fruktansvärd 4-årig storm rasat, där endast kanonblixtarna lyste upp färdevägen för en utpinad förtvivlad mänsklighet. 1918 trodde vi på en morgongryning som för beständigt tryggade förnuftet och livsbejakandets herravälde i kulturmänniskans samhälle. Med trosviss entusiasm först men med bitter, inbiten kamp på sistone har under dessa 15 år enskilda och sammanslutningar kämpat för ökad resonans för de nya tankar som hugfästes i och med N. F:s tillblivelse. De sista månadernas snabbt växlande händelser lär oss, att trots de gångna 15 årens kulturella vinningar i övrigt, trots bittra erfarenheter av konsekvenserna av begångna missgrepp har människorna icke förmått bryta sig ut ur de gamla cirkelarna. I den mänskliga samlevnaden hyllar man till synes i häpnadsväckande utsträckning den primitiva styrkans rätt. Den enorma omstöpningsprocess, berörande snart sagt alla områden av mänsklig livsföring som nu sker framför våra ögon, sätter hela vår tid i gungning. Skall vi kastas tillbaka i förhållanden som vi trodde för alltid överständna? Tolerans, förtroende och samarbete, dessa nödvändiga betingelser såväl inom en sluten enhet som gentemot andra stater och folk för att i smältdegeln skall kunna formos ut något bättre och för framtida generationer av befruktande, bestående värde, äro de tillfinnandes? Svaret måste tyvärr bli: Nej. Tung, mörk och hotande väller reaktionen fram. Nere i vårt södra grannland flammor åter eld över det tyska folkets väg mot framtida öden. Brasorna äro icke tända i tidig

tid av iver att hälsa våren och ljuset, de äro tända av en sjudande nationell självhävdelse. Symboler och samlingstecken som förmått millioner människor att fatta de stora idéernas betygande makt över jaget, allmänt omvittnade verk av mänskligt geni till den västerländska kulturens befästade äro det bränsle, vid vars flammor de nya makthavandena nu firar sin "nationella pånyttfödelse". Med sorg bevittna vi raseringen av demokratins fästen i socialismens föregångsland. Det är djupt tragiskt, att även arbetare, genom att lystra till våldspridare av olika färg, med sin röst frimodigt medverkat till att befästa det tyska folkets bittra öde. Demokratien har icke haft hos folkflertalet sin fasta förankring i folksjälen. Den nya politiska orienteringen i Tyskland måste bära stora utrikespolitiska konsekvenser i följe, ett positivt resultat av nedrustningskonferensens arbete synes fjärrare än någonsin, även torde utsikterna till en ekonomisk återhämtning vara avsevärt försämrade. Väntade återverkningar från händelsernas spelscen ha icke uteblivit, flammorna därnere tyckas också här hemma ha verkat värmande och lösande. De borgerligas samförståndsdeklarationer vid remissarbetet ha utbytts mot tydliga kampsignaler mot socialdemokratien och fackföreningsrörelsen. Från högerhåll har i dagarna paroller gått ut över allt landet manande till bildandet av en aktiv högerfront mot "nationens fiender, vare sig de kallas kommunism eller marxism". De klingande och för den okunnige eller lätttrörde lockande motiveringar för den nu påbudna alarmberedskapen mot Sveriges arbetarklass är de nationellas "bjudande plikt att värna det svenska folkets omistliga värden och ett högljutt älskat fosterland". Fraser är en ofta använd klädedräkt för att dölja andlig torftighet. Den som förstår att fosterlandet icke äges på monopol av Sveriges högerparti eller dess ungdomsförbund och därtill vet att den största delen av Sveriges folk har en emot högern avvikande värdesättning av saker och ting den inser också att bakom talesätten gömmas helt andra syften och intressen. Man har flerfaldiga gånger haft anledning att stå frågande inför högerns hållning till de sista månadernas händelser. Helt nyligen gav emellertid N. U. F. "Nationell Tidning" klart besked. "Sedan länge har det bärande i nationalsocialismens och fascismens läror varit den svenska högerungdomens lösenord". I och med organiserandet av högerfronten mot dem, som man väl förstår är huvudfiender, har nu hela högerpartiet väl för harmoniens skull stämt om sin lyra. Dessa nya tongångar får endast ha en återverkan på socialdemokratiska organisationerna: effektivare upplysningsverksamhet, stegrad entusiasm och outtröttlig arbetsvilja. Reaktionens vinningar, våldets renässans som vi nu bevittna vore otänkbara, därest icke miljoner människor under det privatkapitalistiska samhällets hägn drivas till svält och undergång, den ohyggliga arbetslösheten, den sociala nöden måste naturligtvis till slut komma människor att tappa sin andliga balans och sin förmåga till logiska slutledningar. Intet tillfälle får gå oss ur händerna att i varje koja, i varje

(Forts. sid. 23.)

Cirka 5.000 svar blev det på Morgonbris rundfråga om fruktens förekomst i och betydelse för de svenska hemmen. Utom på de i förra numret omnämnda platserna har propagandamöten hållits i Svartvik, Tillberga, Lund, Landskrona, Svalöf, Orsa, Immeln, Dalby, Norberg, Korsnäs, Sikå, Ankarsrum, Karlskoga, Klippan, Munkfors, Jädraås, Bromsten, Sparreholm, Svedala, Untraverket, Byske, Jönköping, Oxelösund, Åby, Håstad, Fors-haga, Uddevalla, Saltsjö-Järla, Lerum, Mjölby, Vallvik, Horn-dal, Kungsör, Motala, Ulricehamn, Stjärnsund, Enköping, Väster-ås, Ramnäs, Dorotea, Örebro, Trollhättan. Här ses den väldiga packen av enskilda svarsbrev och resolutioner överlämnade till fru Olivia Nordgren i Andra kammaren. Som synes är hon redan ivrigt i färd med att ta del av det omfångsrika materialet, varmed hon skall slå tillbaka tullivrarna.

"Frihets" redaktör Karl Fredriksson.

I ungdoms- lägret

Den socialdemokratiska ungdomen ägnade den internationella kvinnodagen en entusiasm och beredvillighet, som är värd en alldeles särskild honnör. Dess förbund står förresten just nu i förgrunden med anledning av dess hos regeringen gjorda framställning om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten. Morgonbris läsare ha därför säkerligen stort intresse av att närmare lära känna denna nya positiva ungdom, varför vi gjort ett besök på ungdomsförbundets expedition, Sveavägen 68, Stockholm.

Man får här genast ett starkt intryck av intensiv arbetstakt. Men också optimistisk arbetstakt.

Hur ställer sig ungdomen just nu till socialismen? Hur har krisen och arbetslösheten verkat härvidlag? Hur är stämningen inför den närmaste framtiden hos den socialdemokratiska ungdomen, fråga vi ett par av ungdomsförbundets ledande krafter.

När man talar med förbundssekr. Joel Ljungqvist, får man klart för sig att förstahandsintrycket inte är så galeit. — Vi ha många anledningar att känna oss nöjda med den senaste tidens arbetsresultat, säger Joel Ljungqvist. Håller man sig till de nakna siffrorna, kan man anteckna att ungdomsförbundet sedan senaste förbundskongressen ökat med omkr. 1.000 medlemmar månatligen. I november 1931

räknade förbundet något över 64.000 medlemmar, i augusti förra året 73.000 och den 15 febr. i år 79.668 medlemmar fördelade på 1.408 klubbar. I dag ha vi säkerligen passerat 80.000-strecket. Glädjande är också att denna ökning är tämligen jämnt fördelad över hela landet; de bästa resultaten ha nåtts i de norrländska distrikten. Organisationsmässigt är förbundets ställning också mycket god. Här på expeditionen ser vi det bl. a. därav att klubbarna i stort sett sköta sin rapportering och övriga skyldigheter på ett mönstergillt sätt.

De yttre fakta vi kunna visa på äro alltså mycket glädjande. Jag har dessutom, fortsätter förbundssekreteraren, ett mycket starkt intryck av att det inre stabiliseringsarbetet, om jag får använda det uttrycket, bedrivs med stor intensitet. Vi se det

Förbundssekreterare Joel Ljungqvist.

bl. a. av rapporterna om studiarbetet: vid slutet av 1932 hade vi 1.172 studiecirklar, i år ha vi redan kommit upp till 1.460, alltså nära 300 nya cirklar på ett par månader. Intresset för rent socialistiska studier ökas mycket starkt.

Naturligtvis verkar arbetslösheten bland ungdomen i många avseenden deprimerande. Men inom förbundet ha vi fått många bevis för att den nutida svenska ungdomen trots alla påfrestningar den är utsatt för dock hållit sig ovanligt vital. Pessimismen har inte fått riktigt grepp om den. När vi varje månad kunna inregistrera c:a 1.000 nya medlemmar, bland vilka en stor del är arbetslös, då måste vi tyda detta som ett tecken på att ungdomen av svårigheterna sporrats att skärpa sin personliga insats i arbetet för ett bättre samhälle. I det arbetet blir socialismen vägvisaren för allt fler och fler.

I den nuvarande ledningen säga vi oss också att de principer vi efter bästa förmåga söka tillämpa i vårt arbete tydligen äro riktiga. Ungdomen just nu är av många tecken att döma skeptisk mot de stora orden och de vackra löftena. Den är kritisk och ganska reserverad. Den glömmar inte de stora framtidsmålen, men den riktar i främsta rummet uppmärksamheten på det som just nu är och söker skaffa sig

så mycket fakta som möjligt för bedömandet härav. Lojaliteten mot partiets allmänna politik är också en taktik som visat sig vara hållbar.

Till slut, vi tycka oss ha anledning att med stor optimism se framåt. Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund kan inte från organisationssynpunkt klaga över dåliga tider.

Även Frihets redaktör Karl Fredriksson deklarerar erfarenheter som i stort sett gjort honom till optimist i fråga om ungdomsförbundet.

— Vad jag ser här från min utkikspunkt har gjort mig ganska optimistisk, säger han just. Vad tidningen först angår sprides den i en upplaga på 35.000 exemplar, ibland mer, och det är ju intet dåligt tecken på intresset inom förbundet. Från vissa håll har det ju klagats på att Frihet skulle vara för "tung" och allt för litet agitatorisk. Jag tycker mig ha funnit att denna kritik avtagit på senaste tiden, trots att Frihet följt sina gamla linjer. Att tillfredsställa alla är ju en orimlighet, men nog har jag tyckt ibland att Frihets mer sakliga och lugna stil passat majoriteten av ungdomen.

Ungdomsförbundets raska frammarsch under den senaste tiden är ju mycket gläd-

jande även ur allmänna synpunkter. Intresset för de intellektuella och ideella problemen har ingalunda avtrubbats. Trots alla nuets vedervärdigheter håller ungdomen en intellektuell och politisk spänst som kan inge respekt, så har jag känt det många gånger. Inte minst ute på landsbygden, där förbundet trängt fram under de senaste åren, har dess propaganda säkerligen varit av stor betydelse. Ungdomen har fått ett större intresse att samlas omkring, man har fått möjligheter att inordna sitt eget arbete i ett större sammanhang med sikte på en bättre värld än den nuvarande, vars skavanker tyvärr göra sig allt för påmind. Man har inte förlorat hoppet, man arbetar i sin klubb och man deltar i studiarbetet med större intensitet än någonsin. På sätt och vis är detta paradoxalt — om man tänker på vilken fruktansvärd påfrestning arbetslösheten utgör för de unga.

Vi ha också som bekant inom förbundet haft blicken öppen för ungdomsarbetslöshetens vådor och gjort vad vi kunnat för att bidra till en lösning på hithörande problem. I fråga om den sociala ungdomsvården återstår oerhört mycket att göra. Men ändå, den del av den arbetslösa ungdomen som söker sig till ungdomsförbundet är i många avseenden både aktiv och effektiv.

För att kunna laga god mat *behövs en bra spis*

Det betyder mycket för husmodern att hava en spis, som ger jämn värme på alla kokhålen, som har en bra stekugn, som gräddar väl och som framför allt är lättskött. Husqvarnaspisen äger dessa egenskaper, är därtill bränslebesparande samt har släta, jämna ytor, vilka äro lätta att hålla rena.

Välj svensk var!

Husqvarna

Spisar

HUSQVARNA VAPENFABRIKS AKTIEBOLAG - HUSKVARNA

Typisk berlinsk gårdsinteriör.

HEMSKA SAGOR

om en generations hopplösa öde

resa de sig tunga i huvudet och gå utan frukost till arbetet. Barnet som sedan föddes, såg gammalt ut redan i vaggan, Grete var undernärd, led av hunger efter sol, vitaminer, luft. Grete förfaller mer och mer, bostaden är försummad, Willy har bara arbete tre dagar i veckan. En alldaglig och banal historia. Ett lyckligt slut vore möjligt, om realiteterna ändrade sig: om lönerna ökades i stället för att sjunka, om hyran bleve överkomlig, om de unga mödrarna kunde sätta sina barn på en barnkrubba och företa sig något produktivare än att tvätta blöjor och koka potatis. Då skulle det ej finnas så många Grete- och Willytyper. . . Lilla Erika föddes 1924. Hon var ett vackert och kraftigt barn men kom olägligt för föräldrarna. Den pommerske godsinspektorn ville inte ha en skördearbetare med barn, och då Erika var 4 veckor, satt hon med föräldrarna på tåget till Berlin. Nu började Erikas olyckor: först tarmkatarr, emedan hon på tåget fått dålig kondenserad mjölk, och åtta veckor på sjukhus. Men hon kom åter, än en gång frisk och välvårdad. Familjen flyttar till Stettin, där modern arbetar hela dagen på åkern och barnet anförtros åt äldre syskon i kasärnen. Det får lunginflammation och difteri, det kraftiga barnet besegrar sjukdomen, men vaccinationen mot smittkopporna, som just då utbrutit, måtte ej ha varit väl utförd, ty barnet får en art stelkramp och näring måste införas genom tarmen. Hon blir åter frisk men faller snart offer för rödsot, en sjukdom, som har sin grund i dålig föda och bristande hygien. Hon blir ett klent barn och lever i en sorglig miljö i Berlins centrum. I köket bor den gamle morfadern, smutsig, illaluktande, svagsint, modern förgrämd och besviken på mannen och det äktenskapliga samlivet. Flickan, som sover i samma rum som föräldrarna observerar som helt liten föräldrarnas samliv, hon ser hur modern måste tvinga mannen, som under kriget fått både fysiska och psykiska nervchocker, och blivit onanist att uppfylla de äktenskapliga plikterna. Vid sju års ålder, då flickan skickats ett ärende, blir hon våldtagen på en trappavsats, av en främmande man. Läkaren konstaterar färsk gonorrhé. Flickan var då icke fyllda åtta år. Denna flicka lever nu på ett barnhem, sista underrättelsen lydde: Diagnos: lunginflammation på tuberkulös grund.

Några siffror:

I hela Tyskland fanns det 31 mars 1931 nästan 700.000 barn utackorderade hos fosterföräldrar, och 633.000 barn ha någon myndighet som förmyndare. Oäkta äro av de förra 91 %, av de senare över 95 %.

Resultat av en enquête i arbetarkvarteret Prenzlauer Berg i Berlin: Av 1316 barn hade 663, alltså något mer än 50 % egen bädd! Två typiska svar på frågan om matförhållandena: Familjen består av 5 personer, därav 3 under 14 år, 2 sängar. Fadern arbetslös sedan 3 år. Aldrig smör. Middag 3 gånger i veckan, kött två gånger i veckan, Kvällsmat bröd med margarin, 1 tomat och kaffe. Far sover på golvet med yllefilt.

Familj på 9 personer, därav 7 under 14 år, fadern arbetslös sedan 3 år, mat lagas var dag, 4 sängar. Aldrig smör, Kött endast söndag.

Arbetarklassen representerar framtiden, och den får icke gå under i barbari. Den har rätt att fordra, menar denna ABC-boks författare, att städerna mer än hittills lösa sig från förbindelser med privata välgörenhetsanstalter, att blott kommunerna under arbetarnas kontroll utöva sin sociala verksamhet. På den svåra kamp den tyska arbetarklassen nu utkämpar ger denna Nödens ABC-bok med sin långa rad av typiska proletäröden, gripna ur akternas mångfald och varav här bara några skisserats upp, de mest uppskakande bevis.

En storstadsbarnets ABC-bok har nyligen skrivits av två inom det socialdemokratiska ungdomsarbetet verksamma berlinare: Ruth Fischer och Franz Heimann. Titel: Deutsche Kinderfibel. Denna ABC-bok har icke som de svenska lustiga rim på Apa, Bulle, Kaka etc., icke heller börjar den, som en modern rysk ABC-bok "Kvinnorna äro inga slavar". Den är en nästan otrolig sannsaga om svält och undernäring, kamp om bostad, arbete och bröd, tuberkulos, arbetslöshet, sjukdom och nöd, noveller ur levande livet, hemska juridiska aktstycken.

Grete, fader- och moderlös bor hos sin styvmor och delar säng med väninnan, Friedchen. Denna har en bror Willy, och trots sin ungdom tjänstgör systemen som kopplerska: Grete är endast sin ungdom Willys förhållande tar sin början. Det tolv år, då hennes och Willys förhållande tar sin början. Det varar i all hemlighet i sex år. Grete arbetar på fabrik, Willy som är tre år äldre, är duktig arbetare, till äsikterna kommunist. Grete är ingen dålig flicka, hon sköter sitt arbete men är flegmatisk och utan intressen. Willy är egentligen en hygglig pojke, men han sitter ofta på ölstugan, emedan han har tråkigt hemma tillsammans med de outvecklade kvinnorna. Hade man givit Willys liv ett innehåll, hade han blivit en präktig människa. Nu "stolpar han stadigt" sedan sex år med Greta, hon har blivit en vana mer än en kärleksförbindelse. En natt bekänner den sextonåriga Friedchen under tårar, att hon är i grossess. Hennes mor ger henne några örfilar, emedan dumhet måste bestraffas. Flickan har varit tillsammans med flera unga pojkar och vet ej vem som är fadern. Fosterfördrivningen lyckas, i tusentals fall blir en flicka genom en dylik hästkur fördärvad för alla tider, denna gång är ett undantag. Kort efteråt blir också Grete gravid, med Willy, ty de sista månaderna har hon icke levat tillsammans med någon annan, icke av högre principer, men av tröghet. Hon går till äktenskapsrådgivningsbyrån: det finns intet lagligt skäl att avbryta havandeskapet, och Willy uppmanas att gifta sig med flickan. Han söker uppskjuta saken, men modern tar flickans parti och han ger vika. Man hyr ett rum för sjutton mark i månaden, köper en kamin, brudgummen och två vänner tapetsera och måla och så står bröllopet. Bruden är i sjunde månaden, efter middagen, kryddad med sång, gramofonmusik och dans på en smal strimma mellan bord och vägg försvinner brudgummen på krogen. Sent på natten hämtas han hem, rusig och med den nya kostymen fläckig av öl och cigarraska, får några örfilar av modern och slår i sin tur hustrun. Så försonas de nygifta, de hade gärna kockt kaffe men de hade inga pengar till gasautomaten. På morgonen

MEDVERKA TILL ETT BÄTTRE SAMHÄLLE

Brevskriverskan
Sigrid GILLNER

BREVET

från andra kammaren

— Har någon tid varit händelserik, så har väl denna varit det. Vad har inte allt skett, sedan jag den 18 mars postade mitt sista brev! Nog har här i riksdagen sedan dess fattats viktiga beslut, och nog har man här känt kristidens kraftiga tryck över önskingar och meningar. Jag tänker bl. a. på åttonde huvudtitelns behandling (den gäller uppfostran och undervisning). Där hade Engberg måst skära ner lagen åt allt och alla. "Skära sig själv i hjärtat", som han kallade det.

Men ändå jämför men de svenska riksdagshändelserna med vad som hänt i Tyskland, då erbjuda de en lugn och ordnad bild jämfört med världshändelsernas sorgligt upprörda film.

Nu ville jag dela med dig och kamraterna i en hastig revy, vad jag varit med om här i fråga om debatter och beslut under februari, mars och april:

Jag har redan nämnt om åttonde huvudtiteln. Den behandlades under sparsamhetens piska. Så var det också när vi sänkte riksdagsarvodena. Vi sänkte riksdagsarvodena. Hurra, utmärkt och stiligt, säger somliga. För min del gärna, säger jag, men kan i det sammanhanget inte låta bli att påpeka två saker: 1) Vem som helst, var som helst, med hustru och barn att försörja, med vilket lågt avlönat arbete som helst — skall kunna åtaga sig riksdagsmannaupdrag. (Det är precis som med vår föredragsverksamhet i kvinnoförbundet, vem som helst, inte bara doktorsfruar och andra välbeställda kvinnor utan även arbetsskor och hustrur till män med 36 kr. i veckan eller mindre ska kunna resa ut och tala — om de vilja och kunna). 2) Man bör vara lika angelägen att minska deras inkomster, t. ex. genom en allt kraftigare beskattning, vilka ha över 8.000 kr., som man på sina håll är att minska deras, som ha under 4.000 kr. om år. Detta gnaveri t. ex. på banvakter, vaktmästare, järnvägsmän, skollärare, vissa arbetaregrupper m. fl. tar bort sikten och förmågan att göra något åt dem som ha, inte blott 4.000 utan 44.000 kr. inkomst. Visserligen beskattas ju alla höga inkomsttagare oerhört, men principerna för lönegivningen bli allt mindre och mindre socialistiska, så fort man kommer över, låt oss säga en 8.000. Under denna gräns lever den svenska avundsjukan friskt på jämlikhetsprinciperna. Över den tiger man still och ramlar ner i stoftet för herrar höga titulaturer o. s. v. Att vara jämlike med dem är man inte så angelägen om. Men en järnvägsmans, en folkskollärares, en verkmästares, en murares jämlikhet med de fattiga, det är något att strida för! Kommer man till direktörer och chefer m. m. i den högsta klassen, då

sätter sig jämlikheten i halsen och man säger inte ett nafs. Nå, det finns skicklighet, utbildning, begåvning, personliga kvalifikationer, som icke växa på trän och som äro oersättliga närpå. Samhället har ännu inget annat sätt att stimulera, värdera och belöna än med så och så många tusenschalar mer i lön. Samhället kan dock numera beskatta, så att tusenschalarna minskas för den belönade.

Men — Maria — det skall komma en tid då vi äro jord och aska under vårens himmel, då det blir lika onaturligt att belöna en styv generaldirektör eller ingenjör genom att ge honom ett större antal tusenlappar, som det nu för oss är onaturligt, att hos vissa primitiva folk förtjänster belönas med ett visst antal ringar i näsan eller öronen! Men då är vårt SAM-hälle uppbyggt efter plan och behov! Vårt nya samhälle! Låt oss tänka på döden och vårt eget försvinnande klart och ljusst! Ty med oss försvinner så mycket, som måste bort och ur vår förgängelse går fram så mycket, som livet behöver bättre än oss och vårt.

— Nej, det här är ju ett riksdagsbrev. — Ja, förlåt, jag glömmet mig. Det är vårens fel. Då tänker jag alltid på framtiden — och det eviga livet!

Alltså: Till riksdagen! Vi hade en strid med kommunisterna om folkpensioneringen. Spångberg m. fl. ville ha pensionsutredningen klar till 1934 och till dess höja pensionstilläggen med så mycket, att de tillsammans med den egna inkomsten inte gick under 900 kr. Efter fyllda 60 år skulle man få pension. Inga avdrag å pensionstillägget skulle göras såvida pensionären ej med det inräknat kom upp till 1200 kr. —

— Utmärkt precis vad vi vill, säger du väl Maria. — Ja, det är ett sympatiskt förslag, det är nödvändigt och riktigt.

Men — du skulle hört Olivia! Hon talade nämligen så klart och vederhäftigt om vad det kostade att få det så, att jag började undra om Spångberg inte gjort som jag, när jag har mina galna stunder: önskat allt man inte kan få. Olivia talade också om var för man måste vänta på pensionsutredningen och efter vilka linjer, som man måste tänka sig dess utredande och pensioneringsförbättrande verksamhet. Jag skall inte försöka här i hast, förklara denna fråga. Jag kan bara önska, att vår Olivia borde få åhöras i denna sak av alla dem, för vilka folkpensioneringen är ett livsintresse och en av våra största sociala frågor.

Spångbergs motion avslogs. — Det hör till upplysnings- och studiearbetet att utveckla, var för den måste avslås t. o. m. av socialdemokrater, som hela sitt liv arbetat för folkpensioneringens förbättrande och hjälpt den fram ute i bygderna. Ett ämne att föreslå till det pågående studieplansarbetet!

Det är mycket kommunisterna vill, som ansvar och förnuft måste säga nej till. Bl. a. utträda ur N. F. För min del följer jag särskilt noga med deras önskingar. Det får nämligen inte hända oss socialdemokrater, att vi slå dövört till för de s. k. radikala kraven från vänster. De kunna vara demonstrationsförslag, som endast avse att visa för valmännen vad vår soc.-dem. regering inte kan göra. Men — de kunna också vara ett uttryck för de allra sämst ställda befolkningsgruppernas oavvisliga livsbehov, som man icke får säga nej till utan de mest tyngande skäl. Dessa skäl måste alla bottna däri, att det i det långa loppet är bäst för de fattiga och för arbetarna själva, att vissa s. k. radikala krav — som t. ex. det Spångbergska pensionsförslaget — under nuvarande förhållanden avvisas.

Men utträdet ur N. F.? Var inte det demonstration? — Om en brandkår inte släcker alla eldsvådor, ska man då riva en av samhället påkostad brandkårstation? N. F. kan inte allt, ibland rakt ingenting. Men det är uppbyggt i ett riktigt syfte. Det ska inte rivas! Och Sverige skall hjälpa till med bygget! Alltså: avslå kommunistmotionen! Stå kvar i N. F.

Här har bekräftats tulltraktater. Och där talade man om handelsfrihet i valrörelsen. Vi ha ropat: Bort med tullarna! — Det var, det är nödvändigt, säga de sakkunniga, att nu vidtaga åtgärder för att skydda vårt näringsliv, om vi vill leva. Ett land kan inte ensamt driva handelsfrihetens princip lika lite som det

Astronomisk bild.

Masker.

Foto av Hoyningen-Huené.

smekning

ögats läppar sluter sig kring ögats kärna för att kyssa mörkrets mun
dagarnas talande blickar slår ut i tigande blommor

nätternas stjärnor och virveldjur smyger sakta genom rummet
himmelsmaneten sveper sin böljande klänning av strålar och moln över
dalar och berg

på natten är du mig nära till kropp och själ
på natten skall ingenting vara mellan oss, ingenting utom vi själva
naken stiger du fram ur drömmarnas floder av eld och guld
naken kysser min blick din blick som två kärleksduvor i ett träd av
ådror och rubiner

naken smeker min puls din puls och vintergatans tysta blod strömmar
genom vår kropp som är en
på natten andas vår kärlek lugnt i mellanrummet mellan alla toner
och stjärnor

på natten andas vår kärlek lugnt i tystnaden och evigheten.

Gunnar EKELÖF

Vad vilja de?

Husbyggaren läkaren, nationalekonomen och pedagogen.

Den kvinnliga fängelsedirektören, hjältinnan i Sinclair Lewis senaste roman, Ann Vickers, kommer efter sin hemska provotid som vakterska i ett kvinnofängelse hem till Newyork beredd att sätta stora klockor igång för att göra världen underkunnig om de ohyggliga förhållanden, som råda inom fängelseväsendet. De stora tidningarnas redaktörer lyssna beredvilligt till hennes berättelse. De tro visst att den är sann, men att återge den, det äro de inte hågade för. Skildringen är inte ny. Deras tidningar ha gång efter annan innehållit ännu mera hårresande rapporter. Och både den och den boken talar om detsamma, utan resultat. Det är som en handfull grässtrån kastad i oceanen. Detta tröstlösa konstaterande gör journalisten ofta. Han känner sig isolerad, hans sysslande synes honom meningslöst. Orden falla ut som gnistor i nattmörkret. Ytterst sällan ser han en direkt effekt av sina ord, han må upprepa dem aldrig så många gånger.

Denna känsla av isolering, av att ens uppgift hänger i luften, behärskar dock inte bara ordets män. Den återfinnes även inom fack som t. ex. ingenjörens, arkitektens och läkarens. Under de senare åren har också här kunnat iakttagas ett sökande efter en social inställning, som kunde ge en starkare kontakt med det samhälle man har att tjäna och som kunde effektivisera arbetet. På socialdemokratiskt håll bör denna orientering hälsas med entusiasm. Finansministern har ju också visat proy på hur detta intresse kan utnyttjas i och med den bostadsutredning han givit arkitekt Ahrén och professor Myrdal i uppdrag att verkställa. De socialdemokratiska kvinnorna, som äro ivriga att medverka till ett praktiskt omsättande av sin rörelses idéer ha inte minst anledning att understödja denna fackmännens iver att nå ut över de gamla gränserna. Med hänsyn härtill har Morgonbris vänt sig till representanter för olika fack för att höra vilka deras strävanden äro, vilka mål de sätta upp för sina respektive verksamheter.

En ny tids läkare.

Den moderna utvecklingen inom läkararbetet bör följa två huvudvägar. Å ena sidan bör det fria läkararbetet, som är det centrala inom sjukvården, få fritt utvecklas och med hjälp av en klokt ordnad sjukkasse- och sjukförsäkringslagstiftning kunna komma allt större delar av den stora allmänheten till del. Å andra sidan

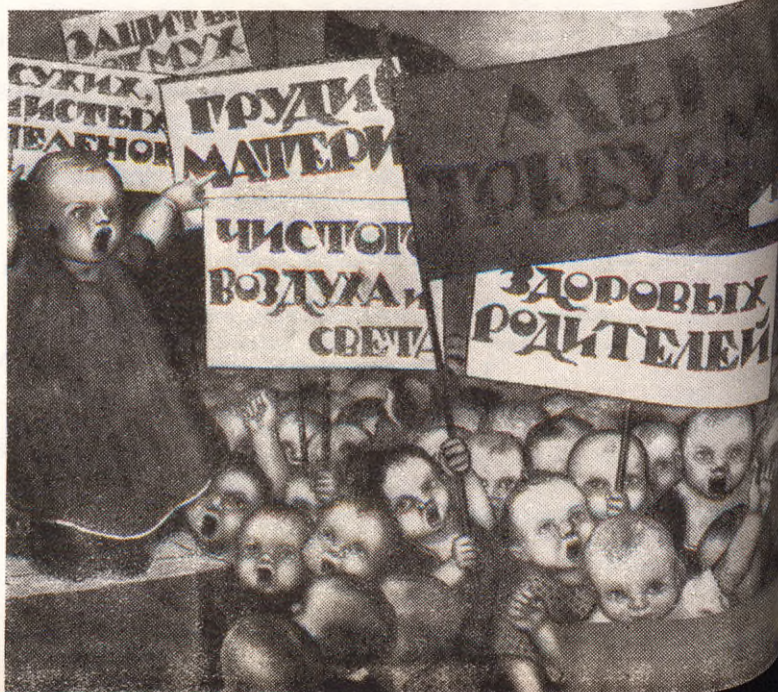
fordrar utvecklingen å det socialmedicinska arbetsområdet en betydligt utökad kår av enbart socialt och administrativt inställda tjänsteläkare, vilka skola handhava ledningen av detta arbete.

Den förstnämnda utvecklingen skulle medföra en inskränkning i den för var dag allt impopulärare poliklinikvården och eventuellt även möjliggöra besparingar inom det för varje år allt dyrbarare sjukhusväsendet över huvud. Endast den fritt praktiserande läkaren kan i sitt mottagningsrum eller vid sitt sjukbesök i hemmen ge det stora klientelet den verkliga känslan av förtroende bl. a. därför att endast han har tillfälle att se patienterna i sin vanliga miljö och får följa dem år efter år. Sjukvårdslagen och andra socialmedicinska lagar, depressionens tryck m. m. utöva ett starkt tryck på läkartaxorna. Även läkarsammanslutningarna ha genom dessa omständigheter börjat mera ingående intressera sig för taxefrågan.

Den andra utvecklingslinjen skulle leda till att det allmänna genom sina tjänsteläkare skulle i högre grad än nu taga ansvaret för utvecklingen av det socialmedicinska arbetet inom den medicinska profylaxen (det förebyggande arbetet) i skolor, hem, arbetsställen, rättsväsendet ja, hela kulturlivet. Frågan om en modernt anordnad medicinsk-hygienisk folkupplysning borde snart genom initiativ från läkarhåll upptagas av det allmänna särskilt för upptagande i skolornas arbetsplan. Tjänsteläkarna måste för var dag alltmera bli upptagna av de många uppgifter, som en modern socialmedicinsk organisation av samhället lämnar i deras hand. Deras medverkan i alla slag av sociala nämnder, i arbetet för bättre skolhygien, för en lösning av bostadsfrågan o. s. v. är redan starkt tagen i anspråk och bör ytterligare utvecklas. En förutsättning för att de här skola kunna göra en stor insats är en modernisering av den medicinska undervisningen med införande av socialmedicinen som ett centralt ämne i undervisningsplanen.

Doktor Ake BERGLUND

På utställningen "Sovjet i bilder" i Göteborg funnos bl. a. nedanstående friska propagandaaffischer. Seglaren proklamerar: Tag bort hindren för barnens seglats. Hindren är — smuts, flaskmjölk, mörka rum, olämplig föda, instängd luft. Barndemonstrationen kräver: friska föräldrar, ren luft, torra och rena bäddar, skydd mot flugorna, lämplig föda — och inga kloka gummor.

Förbättra förhållandena mellan människorna.

"Frågor" — sociala, kulturella, ekonomiska — är alltid innerst psykologiska frågor. Varje "åsikt" bärs upp av levande människor, som valt den därför att den passar deras "läggning". Litet av vår läggning är arv, men resten av "tycke och smak" bildades i vår tidiga barndom. Därför är yttre åtgärder fruktlösa, om de förbiser människors inre reaktioner. Pojkslagsmål hindras inte med förbud mot stenar och snöbollar, och krig avskaffas inte genom avrustning.

Detta låter självklart — och ändå finns det ingen i hela världen, som accepterar eller ens förstår resonemanget, när det trampar honom på tårna, avslöjar hans älsklingsillusioner, stöter på hans fördomar. Alla har vi våra recept på Den Ofelbara Medicinen, som i ett huj ska frälsa världen. Teknokrati, nazism, kristendom, internationalism, kommunism är de stora mixturer — de små pillerna är oräkneliga som havets sand och strandens stenar.

Ändå visar världen och historien att stora svärdshugg gör så lite, så lite — de dödar och förstör levande liv, men de ändrar inte: både gräs och ogräs växer igen. Män slåss, omstörtar världar och vänder hem i triumf, men livets väsentligaste innehåll ändras inte: samlivet mellan man och kvinna.

"Förbättra världen" betyder inte "förbättra människan", för det är omöjligt, en tom meningslös fras, utan "förbättra förhållandena mellan människorna" — och det kan vi. Inte bara genom avrustning, inte bara genom ekonomiska reformer, ty vapen och pengar är inte annat än medel med vilka vi plågar varann — tar man bort dem, hittar vi ändå genast på nya!

Utan genom att lära oss och varann våra känslor, deras verkningar och deras rätta hushållning. Är vi arga, så behöver vi inte göra livet surt för varann utan kan gå ut och hugga ved — om inte, kan vi lära oss! Och så kan vi lära oss att älska, mannen sin kvinna och kvinnan sin man. Om inte, kan vi arrangera våra ungars barndom sådan, att den inte fördärvar deras gåvor att älska.

I praktiken betyder det

för barnen, en ny uppfostran, med hänsyn tagen till den nya psykologin,

för oss andra, som har vår uppfostran bakom oss, möjligheter till den nyuppfostran som en psykoanalytisk behandling innebär; den ska inte förbehållas de välsituerade utan genom det allmännas försorg vara tillgänglig för alla — var lugn för att det betalar sig i längden!

Nu har jag rekommenderat min mixtur och mina piller!

D:r Pehr Henrik TÖRNGREN

Kamrater.

Foto av Hoyningen-Huené.

Ett socialt inriktat, planmässigt organiserat ekonomiskt samhälle.

Vad jag vill? Så där i största allmänhet? Det är svårt, ty det är så mycket, svarar nationalekonomen professor G. Myrdal. Ett allmänt svar blir bra innehållslöst och kanske väl självklart. Vi borde diskutera detaljer, men det skulle ta tid, mer tid än vi förfoga över för ögonblicket. Emellertid skall jag försöka. Jag skulle naturligtvis vilja ha ett socialt inriktat, planmässigt organiserat ekonomiskt samhälle, som gör en trygg och människovärdig tillvaro möjlig för de stora massorna. För en nationalekonom skulle det betyda, att hans arbete bleve att lägga upp planer inom en förnuftig, organiserad hushållning i stället för som nu bara spekulera över orsakssammanhanget inom en oförnuftig, oreglerad hushållning. Är detta en utopi? Kanhända. Men det beror i så fall på oss själva.

Det är dock ett ohyggligt faktum, att fattigdom, arbetslöshet, trångboddhet och allt annat mänskligt elände alldeles icke äro

(Forts. sid. 24.)

Kamrater. Foto G. Lundh.

Det är en bjudande plikt att det sägs ifrån att en mycket utbredd mening i vårt land intensivt ogillar och beklagar den reaktion, som nu framträder i fördomarnas och tankeförtryckets tecken och som vill indraga allmänheten i en hatfylld atmosfär.

Särskilt pinsamt är misstänkliggörandet och hetesen mot en särskild ras. Hittills har kampen stått för att vidga allas hjärtan att ej blott omfatta det egna folket utan att hysa intresse för och förstå även andra nationer. Hitintills har vår uppgift varit att få bort begreppet och känslan av skilda klasser och nå samstämmighet och samansvar. Nu måste vi gå in på en tredje frontlinje, vilken vi här i vårt land tills nu lyckligtvis ha trott vara obehövlig, nämligen kampen mot rashatet. Det är som om människorna, när de råka i svårigheter, äro så feiga, att de vilja framtinga en syndabock. Allt är nu judarnas fel: de dåliga tiderna, materialismen, socialismen, kommunismen och t. o. m. världskriget. Även här i Sverige har ett särskilt parti gått in för att sprida tron på judarnas hemliga organisation med mål att göra sig till herrar över den övriga världens raser och folk. Man hänvisar t. ex. till protokoll fört vid Sions vises sammankomster. Förnuftigt folk rycker på axlarna åt dessa inbillningar. Man tycker ju med rätta att påståendet bör falla inför sin egen orimlighet. För det första emedan dessa protokoll, även om de skulle vara skrivna av någon sammanslutning av judar — fanatiska sammanslutningar har funnits inom alla folk i alla tider —

Anna Lindhagen:

Mot rashatet FÖR INBÖRDES HJÄLP

vilket är obevisat och det påstås med bestämdhet att protokollen äro förfalskade, så ställa de sig så ensidigt och skildra så skräckinlagande socialistiska och kommunistiska idéer, att de måste härröra från en inskränkt och konservativ judisk krets — således ej från en allt dominerande grupp. Propagandan går ut på att inbilla folk att de radikala judarna, som flerfaldiga gånger genom sin förmåga att omfatta nya idéer och genom sin organisationsförmåga gjort stora insatser för nyskapande idéers förverkligande, att dessa skulle vara ledda direkt eller på omvägar av de stora affärspåvarna. Vidare framföres en orimlig idé om att judarna skulle vara ointelligenta. Detta måste ju nämligen den tro att de äro, som inbillar sig att judarna skulle kunna tänka vad de anklagas för, nämligen att koncentrera sig på att utrota kristendomen och alla ateister och att få dessas anhängare att genom övertygelse eller tvång ansluta sig till den mosaiska religionen. — Här har relaterats endast tre exempel på de omtalade protokollens orimliga innehåll. Orimligheterna äro i själva verket mångfaldiga. Vi få dock icke överlägset rycka på axlarna, ty deras innehåll stoppas in i läsekretsen överallt i den national-socialistiska pressen i små, för den läsande allmänheten okontrollerbara piller och mängder av människor, ungdom och äldre, tro därpå. Det mystiska och obevisade har ett farligt inflytande på fanatiskt uppjagade likaså väl som på okunniga och ologiska sinnen.

Andra farliga dokument äro de som röra rasrenheten. Bok på bok skrives om den ariska rasens överhöghet, emedan den tros härstamma från det svunna jordparadiset Atlantis. Och man kastar sig naturligtvis med hänförelse över forskningarna om Jesus av Nazarets arierskap. Vad det sista angår ligger det ju nära till hands att utan att underkänna betydelsen av det från historiesynpunkt intressanta i sådana forskningarna göra följande reflektion. Det blir för oss, som icke äro antisemiter, mycket likgiltigt, om Jesus var jude eller arier. Huvudsaken är han själv, hans självständiga hållning gent emot andefattighet, hans väsens utstrålning av kärlek och hans lära om broderskapet och kärleken

till nästan. Många före honom och på hans egen tid lärde det samma, också inom judendomen. Men då han framträdde, behövde det upprepas som ett särskilt evangelium till denna världens små och fattiga.

Propagandan går vidare ut på att fastslå tron på att judendomen bokstavligen är inställd för att fasthålla vid alla detaljer i Gamla Testamentet, vars innehåll, vi känna, då vi gjort det till vår egen bibel, och Talmud, varom vi hava föga exakt vetskap. Då judarna just i stor utsträckning representera det fria tänkandet och gått i spetsen för kritiska idéer, är det lika orimligt som falskt att icke erkänna det faktum, att massor av judar icke äro bigotta, att en stor del icke hava speciellt religiösa intressen, att andra åter forskat och levat sig in i religiösa erfarenheter av synnerligen djup natur snarare i strid mot den officiella judiska religionen. Det är naturligtvis med judendomen, som bland alla andra religioner, att det finns en officiell och vid sidan därav djupare riktningar, vilka ömsom helt skilja sig från kyrkorna, dels kunna omfattas åtminstone delvis genom upplysta kyrkliga ledare. Vad Gamla Testamentet angår så är det ju icke märkvärdigt, att där förekommer myter, som icke överensstämmer med vetenskapens resultat, mängder av krigshistorier. Det kunde väl icke vara annorlunda under en period, som ligger långt bortom vår egen tideräkning. Men det är däremot märkligt att ehuru det var så länge, länge sedan, i synnerhet i jämförelse med europeisk kulturs sena data, att i Gamla Testamentet förekommer sociala bestämmelser av etiskt högt värde, såsom förordningarna i 3. Moseb. 25 om jubelåret, då var och en skulle återvända till sitt arv och att jord ej finge säljas för evärdelig tid, "ty jorden är min och skyddslingar och gäster ären I hos mig". I andra Moseb. 22 angående förbud att taga ränta, 5 Moseb. 19 påbud om skuldavskrivning på sabbatsåret.

Egendomligt är emellertid att den kristna religionen, då den utarbetades i skrift, vilken väl endast torde haft till ändamål att bevara berättelserna om Jesu liv och lära och apostlarnas brev till församlingarna, även intog judarnas historia som en del av sina heliga skrifter. I Gamla Testamentet förekommer ju nämligen i mycket hög grad historia och lagskrift, medan religion i egentlig mening endast förekommer i vissa delar därav. Detta förhållande har säkerligen även inverkat missvisande på kunskapen om andra religioner än den kristna och den judiska. Först nu på sistone har en rörelse även inom skol-kretsar visat sig för en mera allsidig inriktning.

Egendomligheten i sammanställningen av ett gammalt och ett nytt testamente har också beaktats av nationalsocialisterna. Så har utgivits en skrift Judendom och kristendom, som sannerligen ej går skonsamt och försynt till väga såsom en reformator bör göra, som vill hålla sig till sanningen, utan mycket hänsynlöst på ett för Gamla Testamentet orättvist neddragande sätt och i det tydliga syftet att hetsa till judehat. De borde i stället betänka att de och deras själsfränder just fortsätta i krigisk anda och ända ut till dessa dagars händelser. Den enklaste självkritik borde väl säga dem, att man icke till den grad skall förfasa sig över, att judarna icke alltid behandlade sina fiender så särdeles human, när man själv anno 1933 uppmanar till korståg emot människor, vilka bott såsom medborgare i deras eget land och med kulturinsatser, som vunnit världserkännande och av vilka man själv dragit fördel. Endast Einstein och Reinhardt såsom exempel.

Här i Sverige ges ut en ny tidskrift av yngre judar i frisinnets och den moderna utvecklingens tecken. Dess namn är Judisk krönika. Var och en, som vill följa med aktuellt judiskt, bör taga del av denna publikation. Docenten Vallentin skriver där om Tysklands judar: "De tyska judarnas solidaritet med Tyskland är outrotbar. Där ha de bott i två årtusenden. Den tyska kulturen ha de införlivat med själva sitt väsen". I Sverige kunna vi i stort sett iakttaga samma förhållande. Och även om det icke vore så, om judar icke här hade svenskheten i sig sedan generationer, skulle vi i alla fall taga avstånd från antisemitism. Vi erkänna judarnas ovanliga intelligens och deras för nya idéer inställda mentalitet. I ovan angivna tidskrift skriver Hjalmar Mehr om Judarna och demokratin och visar där, att demokratin är

för judarna det säkraste värdet mot förföljelse och att detta är naturligt, då enligt de demokratiska idealen det är en plikt att anlägga ett fördomsfritt betraktelsesätt. "Demokrati innebär frihet i det mått, som över huvud taget är möjligt inom samhällslivet", säger Mehr.

Den motsatta parollen, som strider mot allt vad vi hållit för plikt och rättfärdighet, det är den anda, som gives uttryck i — blott för att nämna ett litet exempel — en dikt publicerad i nationalsocialismens huvudorgan i Sverige "Vår kamp". Dikten heter Guds kvarnar och slutar så här: "Fram gå nu Hakkorsets härar, okuvligt i blod och i eld, att kämpa mot guldkolossen, som är på lerböjor ställd! I gång äro åter Guds kvarnar och mala sin mäktiga mald! Nu är den dagen inne, då Juda skall gälda sin gäld!" I ovannämnda bok Judendom och kristendom påbjudes: "Judarnas likaberättigande upphäves. Intill deras fullständiga avlägsnande från kulturfolken, ställas de under främlingslagen. Den judiska kulten förbjudes, emedan den under sken av religiösa bruk, i verkligheten endast innehåller osedliga och statsfientliga syften. Synagogorna stängas och de rabbinska skrifterna beslagtogs och tillintetgöras."

Har kristendomens blodbesudlade historia verkligen icke löpt linan ut? Skall Kristi namn allt fortfarande missbrukas till hets mot oliktankande? Den judiska religiösa grundtanken är: en enda sann Gud. Under primitivare former har denna liksom hos så många andra folkslag blivit en nationalgud. Den utvecklade linjen återfinna vi i alla religioner. I judendomens djupaste uppenbarelse höjer sig judarnas Messias tanke till något alla religioner omfattande, till en befriande sammanfattning och på samma gång till en uppskattande förståelse.

Ovanom solarna, ovanom världarna vandrar Messias i tusen sinom tusen gestalter, och solar och världar mogna honom till mötes. Samlad i sin övre gestalt, kringspidd i osägliga vidder, vaktar han allestädes själarnas växande, lyfter han ur alla djupa fallna gnistor. Dagligen dör han i stilla förgångelse, dagligen spirar han och födes i stillhet, dagligen stiger han upp och ned". — Den judiska mystiken på 1700-talet, den är kanske en sekt bara, den är måhända främmande för den officiella judendomen, såsom den var det då. Men den är uppkommen inom judendomen och talar till oss icke judar ett och ett halvt sekel senare på samma gripande sätt som vissa manifestationer inom judisk nationell teater. Och den står på en lika djup nivå som de kristna mystikerna eller de kristna kväkarna eller som inom Österns värld i nyare tid fanns hos en Rama Krishna.

Om religionerna således kunna finna högt benådade uttryck, hava de å andra sidan haft fruktansvärda avigsidor, då de organiserats. Etiken och tankefriheten hava därför ofta haft religionerna till sina fiender. En kristen kyrka försökte en gång för bara något över 300 år sedan att strypa tankens och vetenskapens frihet, då den torterade och brände Giordano Bruno. Den judiska församlingen utstötte med kyrkobannet Spinoza ett halvt sekel senare. Kristna reformatorer hava förföljt varandra. Vi synas vara ganska lika i att icke hava förstätt profeterna. Det är ganska antagligt, att Jesus av Nazaret blivit misskänd hos vilket folk han än uppträtt. Att kasta sten på judarna härför är fruktansvärt ologiskt och tyder minst sagt på brist på objektivitet och historiskt sinne.

Det klara tänkandet och etik kan emellertid icke utrotas i Västerlandet. Därtill har den för djupa rötter ända från antikens tänkare, som lärde ett rätt liv och att icke frukta döden, fram genom martyrs oförskräckthet, upplysningstidevarvens grundplöjning och till våra sociala fordringar om rättvisa. Vi hava i sanning en gång enats om de idéer, som på ett så klarläggande sätt framlades av Krapotkin i hans bok Inbördes hjälp, där han vetenskapligt utreder, att inbördes hjälp är den verkliga grundvalen för våra etiska begrepp. "Människan ålägges att i sina handlingar låta sig leda icke av kärlek, som alltid är personlig, eller begränsad till släkten, utan av uppfattningen av sin samhörighet med varje mänsklig varelse." Vi hava i sanning ett stort arv att hålla i helgd gent emot reaktionen.

Anna LINDHAGEN

Tre systrar.

Svensk-judiska kvinnoprofiler

Fröken Sigröd Mehr, Sthlms Arbetarkommuns nyvalda kassör.

Första hyddan på Odinsala

MESTERHEM
MODRARNAS

SÖNERNA VILJA ARBETA
SÖNERNA VILJA BYGGA

STÖD BYGGARNA!
KÖP EN LOTT

i Odinsala Studiekoloniers Lotteri
Göteborg

"Hyresgästerna" i Stockholm firade under april månad sitt 10-årsjubileum. Det blev en ståtlig fest i stadshuset och en synnerligen intressant och vacker jubileumsskrift, som borde spridas ut över landet som en optimismens fanfar i dessa annars av missmod och häglöshet präglade tider. Under de gångna tio åren ha 28.000 människor beretts nya, hygieniska bostäder. Och inte bara det: de ha blivit medintresserade och aktiva i denna väldiga bostads-

BÄTTRE

än strafflagsparagrafer

Kvinnorna sluta ivrigt upp kring bostadsaktionen.

kampanj. De ha lärt att här kan verkligen göras något, här kan ett stycke nytt samhälle byggas.

Kvinnorna ute i bygderna ha också med en överraskande iver lystrat till Morgonbris uppstånd till samling kring kvinnornas bostadsprogram. Den ena bostads-cirkeln efter den andra har startats med bl. a. den av professor Myrdahl och stadsingenjör Uno Åhrén på finansministerns initiativ gjorda bostadsutredningen, som första studiematerial. Denna har Morgonbris expedition nu efter en särskild överenskommelse blivit i tillfälle att tillhandahålla till ett nedsatt pris av 50 öre. Till Morgonbris har under de senaste veckorna gång efter annan meddelats exempel som illustrera hur välmotiverad denna utrednings konstaterande av nödvändigheten med positiva bostadsåtgärder från hälsovårdsnämndernas sida är. Hör bl. a. I en av hälsovårdsnämnd utdömd byggnad intill ett större industrisambälle har trots bostadens hälsovådighet bott en ung familj. De flyttade hit som nygifta. Efter ett år fick hustrun reumatisk värk och har sedan legat till sängs i sex år under vilken tid hon fött två barn. Mannen har fått sköta hemmet vid sidan om sitt förvärvsarbete. Nu äntligen har kvinnan, som endast är trettio år, blivit omhändertagen av ett sjukhus, där det befunnits att hon i hög grad är offer för svält och vanvård — detta först efter sju år trots hälsovårdsnämndens förkastelsedom över bostaden.

— Glädjande nog, skriver Gunhild Nilsson i Bofors, synes det som om man i Sverige mera allmänt börjar få upp ögonen för denna viktiga sociala fråga, även om reformförslagen på detta område mångenstädes möts av starkt motstånd. Tänker särskilt på länsstyrelsen i Göteborg, som värdjat till regeringen att på intet sätt understödja skolan i Odinsala, som vill lära ungdomen att bygga hälsobostäder och riva kåkar. Betydelsen av goda bostäder borde dock ligga klar för alla, ur hygienisk synpunkt åtminstone. Men även i moraliskt hänseende betyder en god bostad mycket. Att t. ex. leva en stor familj i ett rum och kök år efter år, innebär ett stort mått av lidande, som ingen som inte erfarit det kan förstå. Det finns kanske kunskapsförstående medlemmar inom den familj, vars ekonomi inte medger den någon bättre bostad, men var finna en lugn och tyst vrå att läsa eller tänka? För min del har jag erfarit det och jag har en känsla av att vara "handikapad" på något sätt, just för trångboddheten, både i mitt föräldra-

Gästriklands Folkhögskola VÄSTERBERG, STORVIK

Kurs för kvinnlig ungdom **1 maj—30 juli**. Fortsättningskurs i matlagning under aug. Statsstipendier. Låga avgifter. Nytt elevhem. Prospekt på begäran.

Advokaten

CYRIL HOLM

Birger Jarls gatan 10

Telefon: 608365 och 608465

Familjemål. Avtalskonflikter.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

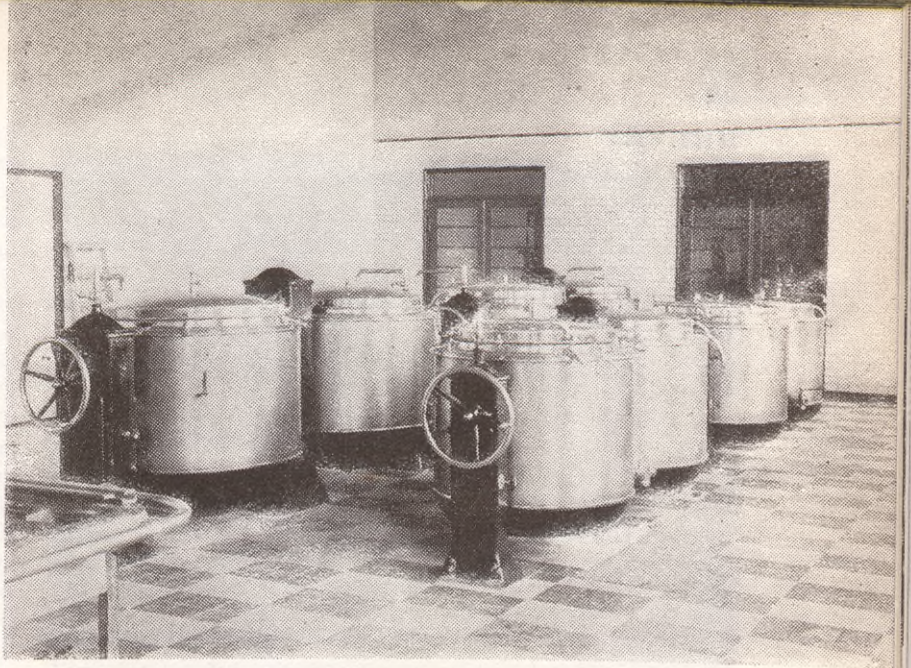
hem och även senare. På hemmet vilar ytterst samhällets grundvalar, betonas det ju ofta i tal och skrift. Men familjemedlemmarna bindas icke fastare tillsammans genom att av tvång komma varandra in på livet. Ungdomen drives ut på gatorna genom trångboddheten, där finns rum — och "fallgropar". Som mor är jag i första hand intresserad av en någotsånär rymlig bostad för barnens skull. Nog vore det väl trevligt för dem att kunna få ta några kamrater med till sitt hem då och då, i stället för att springa ute. Men det kan ju knappast gå för sig, då man har ett rum och kök. Och för min egen del: hur ljuvligt vore det inte att kunna få "dra sig tillbaka" i ett eget krypin om än aldrig så litet!

Vissertligen kan det ju tänkas att en familj på fyra personer med en årsinkomst av 3.000—3.500 kr. skall kunna kosta på sig en bättre bostad, men för att över huvud taget kunna ens tänka på att i en framtid få ett eget hem, måste man inskränka sig.

Dessutom skymtar nu mer än förr arbetslöshetens spöke, (här blir nu fyradagars arbetsvecka) trots att man här existerar av krigsindustrien. "Men hopplösheten är dödsyndan för en socialist" en "bostadssocialist". Även om jag aldrig får uppleva att bli ägare av eller innehava en ändamålsenlig, hygienisk och trevlig bostad, så vill jag dock vara med och "lära känna och förstå bostadsproblemen".

— En hälsobostad är effektivare än många strafflagsparagrafer, erinrade stadsfullmäktiges ordförande Knut Tengdahl i sitt högtidstal på H. S. B:s fest i Blå hallen. Detsamma understrykes från Ystad, i det en kvinnlig partivän Alma Bergqvist skriver och talar om sina erfarenheter som mångårig ledamot i fattigvårdsstyrelsen. "Jag är så innerligt tacksam", slutar hon sitt brev, "att vi tack vare Morgonbris fått möjlighet att på ett effektivt sätt behandla denna fråga".

Som svar på vår Boforskamrats önskan om kunskap kommer Odinsala studiekolonis nu framlagda program för sommaren. Årets praktiska kurs börjar i juni; den teoretiska kursen 31 juli med avslutning 12 aug. Vid årets teoretiska kurs vid vars föreläsningar även semestrande husmodrar ha tillfälle att närvara, medverka bl. a. professor Malte Jacobsson, redaktör Sigfrid Hansson, professor Gunnar Myrdal, red. Sven Backlund, stadsingenjör Uno Åhrén, länsarkitekt Erik Friberger, arkitekt Harry Kjellkvist, red. P. J. Welinder, arkitekt Sven Markelius, husbyggare Ture Blomqvist. Deras ämnen bli: Tio års bostadspolitik i Göteborg, produktionskunskap, stadsfastigheternas socialisering, europeisk bostadssocialism, socialistiska och kapitalistiska stadsplaner, byggnadsför-

Denna imponerande köksanläggning återfinnes i Göteborgs nya hospitalskomplex.

fattningar, höghus eller småhus, finansiering av privat, kommunalt och kooperativt husbygge, kollektivhus, kvinnornas bostadsprogram, bostadstyper och hyror. Se där även studieämnen för kvinnoklubbarnas bostadscirklar!

Nu med våren börja litet var gå och drömma om en sommarstuga. De i förra numret omtalade Morgonbris-hyddorna ha alltså väckt allmän uppmärksamhet och föranlett förfrågningar, varför här återges planer och en exteriör av dem. Som synes en helt ny typ av sommarstuga — ljus, praktisk, hygienisk. Dess pris är också en nyhet. Den större kostar kr. 750 utan spis och kr. 850 med spis, plåtskorsten och eternitklädda väggar, där spisen placeras. Den mindre hyddan kostar kr. 550 utan spis och kr. 650 med spis. Vid köpet betalas 1/3 kontant. Denna summa motsvarar ju knappast kostnaden för ett par veckors vistelse på pensionat. Resten betalas om så önskas i terminer.

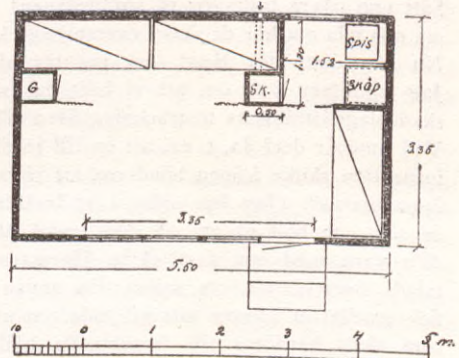
Prisbilligheten har åstadkommit genom att de olika delarna till hyddorna görs i serie och till stor del maskinellt.

Golv, väggar och tak utföras i lagom stora och lätt transportabla delar som av en icke fackkunnig kunna hopfogas på ett mindre antal timmar. En eller två invändiga väggar insätts ytterst lätt, fönster och dörrar hakas på och skåp och möbler flyttas in. I en handvändning är det idealiska sommarresidenset färdigt. En och annan är måhända hägad att tro att en dylik lättvändig procedur endast kan giva ett lappverk till resultat. Detta är ingalunda fallet. De olika

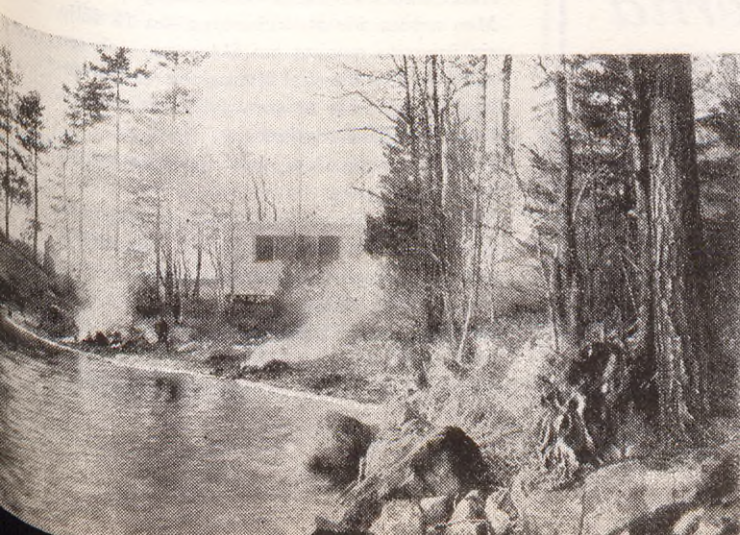
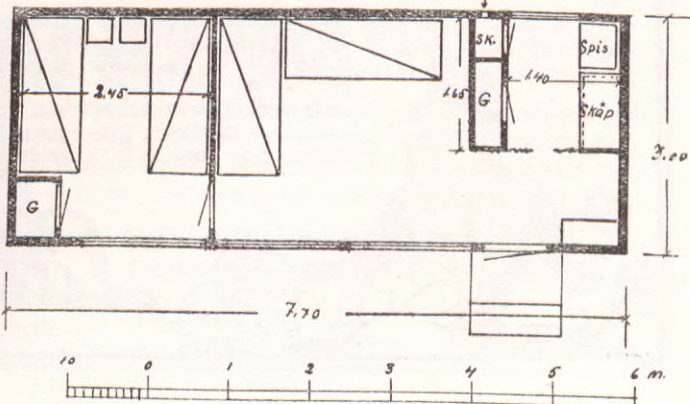
delarna utföras mycket samvetsgrant. Resultatet blir förvånansvärt bra.

Väggarna görs av bräder och förses invändigt med ett värmeisolerande material. Detta material har en slät och vacker yta, som onödiggör all målning och tapetsering. Utvändigt kan ju färgen väljas efter behag. Den sida som är avsedd att vändas mot söder är försedd med en sannskyldig "bredsida" av fönster vilket möjliggör överskott av frisk luft, sol och ljus. Den medföljande inredningen av klädskåp och skafferier är praktisk.

Närmare upplysningar, fotografier m. m. erhållas vid hänvändelse till A-B Baldernäs Träindustri, Dals-Långed.

Planer och exteriör av Morgonbrishyddor

BREVET

(Forts. från sid. 14.)

ensamt bör avrusta. Det är den slutsats, som de komma till, vilka äro djupast inne i dessa frågor och ha det tyngsta ansvaret. Vi andra ha intet annat att göra än att bedöma de fakta och skäl, som framläggas från olika håll, och stödja den linje för vårt samhälles bärgning ur krisens stormar, som vårt omdöme och vårt ansvar som socialdemokrater bjuder oss.

Du vet kanske, Maria, hur det är att titta in i ett rum genom ett nyckelhål. Man ser begränsat, bara lite grand av rummet. Ännu ser jag in i de stora ekonomiska frågorna på detta sätt. Jag måste lita till dem, som sett hela rummet, det stora sammanhanget. Jag sitter här ibland och frågar mig, om arbete och åter arbete, observation, läsande och lyssnande skall någonsin hjälpa oss in i det rum, där det produktiva livet och de ekonomiska sammanhangen kunna iakttagas och begripas.

Apropos tullar, så kan i utläggningen av tullfrågornas behandling vid detta års riksdag under socialdemokratisk regi, åtskillig folkförelse bedrivs. Som till exempel när det såges, att arbetarrepresentanterna ha varit med om att sänka tullar på champagne och puder från Frankrike, som äro rent onyttiga överklassting, mot det att vi fått lättnader vid försäljning av svenskt trä till samma land.

Man byter inte hederligt svenskt trä och svenska arbetares möda i skogs-, flottnings- och sågverksarbete mot lättfärdigheter som champagne, puder och näskitt. — Ja, det låter bra eller hur? Socialdemokraterna ha naturligtvis åter igen "lämnat fanorna utanför riksdagshuset", säger man med Lindhagen.

Men här ska jag be att få citera vad Lindman ungefärligen sade i debatten: När två länder förhandla, så vill ju det ena landet exportera till det andra de varor som det behöver få exportera. Vi behöva exportera framförallt trä. Frankrike behöver exportera champagne och puder. Det är ju tråkigt, att vi ska behöva byta bort trä och nyttigheter mot onyttigheter — men vi behöva exportera trä för bl. a. arbetslöshetens bekämpande och då måste vi byta så, som här gjorts. — Ja, så är det, ingen kommunist kan göra något åt den saken. Icke ännu. Icke förr'n vi få socialistisk majoritet i världens olika stater.

Sätt upp några tulltaxor på studieplanen! Be en affärsman komma och tala om hur de verka exempelvis i hans bransch och affär! Nu blir detta för långt, om jag tar allt, jag ville tala om. Jag påminner kort om att vi haft en fråga uppe om arbetarskyddslagstiftningens utsträckning även till jordbrukets arbetare. Vad innebär det? Ja, t. ex. att en till jordbruket utsträckt yrkesinspektion skulle ålägga bönderna att sätta stängsel kring "skullöppningarna". (Jag har själv i 17-årsåldern ramlat ner genom en så'n och höll på att slå ihjäl mig.) Men det ville inte riksdag'n vara med om, fast vårän Hermansson från Östergötland talade övertygande om saken. En annan östgöte, hr Vestman, fick emellertid igenom sitt yrkande om utredning angående vad som skall hänföras till "maskinella hjälpmedel" i jordbruket.

Sedan det var utrett, då skulle man, om det visade sig nödvändigt, bereda jordbrukets arbetare möjlighet att när det gällde jordbruksmaskinerna få komma in under arbetarskyddslagstiftning. Då blir det inspektion kanske i en framtid av skyddsanordningarna för vissa riskabla jordbruksmaskiner. Det är något för våra lantarbetarekamrater att notera — och intressera sig för! Hur vore det förresten, Maria, om du skulle sätta i gång med en studiecirkel om arbetarskyddslagstiftningen, var och vad den började med. Och hur långt den nu nått.

Då kan du anteckna, att vi i detta sammanhang bör taga upp till studium, hur det är med semesterlagstiftningen för kroppsarbetarna i vårt land. Denna sak är mycket intressant och oändligt viktig för den som intresserar sig för den verkliga förbättringen av människors levnadsförhållanden. Den var uppe i riksdagen i sammanhang med arbetarskyddet. Studiematerial tror jag mig kunna skaffa i arbetarskyddsfrågan och dess dotterfråga semesterfrågan.

Skall jag fortsätta? Jag snuddar vid ditt minne om vad du läst i tidningarna: Där har varit de s. k. kvinnofrågorna, som visst inte bara är kvinnofrågor, preventivlagens vara eller icke vara — den fick bli kvar — och steriliseringslagen, som gick till utredning.

Så var där det gamla kristidskravet, att gift kvinna i statstjänst skall avskedas och skickas hem till man och barn. I den frågan höll vår Rut Gustafsson sitt utomordentliga jungfrutal men lyckades ändå icke segra på sin linje: Intet förbud mot gift kvinna men opinion för samhällssolidaritet och hänsyn till de arbetslösa.

Motionen, syftande till avveckling av gift kvinnas anställning i statstjänst, segrade inte heller, utan en kompromiss, given av herr Hansson i Örebro. Den innebar att kammaren beslöt "en utredning, som tar sikte på utarbetande av förslag, åsyftande minskning på frivillighetens väg av antalet gifta kvinnor i statstjänst".

På frivillighetens väg, var det ja. Vi gifta kvinnor ha gått den en hel del, gått från lönegrader och ordinarie tjänster, när vi gifte oss med en "icke ordinarie" man, som vi tyckte nog om för att vilja dela eventuell arbetslöshet med. Tror man någonsin, att man med en förbudslagstiftning kan tvinga de som nu är unga att göra som vi gjorde, därför att vi trodde på makans och moderns uppgift och tyckte, att arbetet i det gemensamma samlivet ersatte vårt yrkesarbets uppgifter?

Nej, du, så dumma äro inte de unga kvinnorna nu, att en lagstiftning skulle driva dem, dit de icke vilja av fritt val. Då lurar dom samhället och lagviger sig icke. Och då?

Ja, är det inte bäst att tänka på allt detta — innan man gnisslar med tänderna inför gifta lärarinnor och ropar bravo åt en förbudande lagstiftning. Hur befriande det än skulle vara att få skicka hem en gniden fru här och där, som tydligen älskar avlöningen mer än yrket, och som har små barn att nedlägga sitt arbetsnit på, så får man inte glömma den mänskliga friheten åt kvinnan — friheten åt människan — kvinnan! Så väl som åt mannen! Han får ha "dubbelanställning" han, bara han kan knäpa åt sig den. Ta bort uttrycket "dubbelanställning" om gift kvinnas arbete!

Äktenskapet är ingen "anställning"! Men arbeta för att kvinnorna ska få följa sin innersta mening om äktenskap och om samliv! Då kanske åtminstone penningbegäret kan slås ut som drivkraft till gift kvinnas förvärvsarbete.

Nej, jag måste sluta, fast det bränner mig att berätta mer.

Vi träffas första maj! Aldrig någonsin förr ha kvinnorna gått så till demonstrationerna som de i år komma att göra.

Jag vet det. Och du vet det, kamrat. Utläggning varför behövs icke. Vi förstå varann — nu i den hårda tiden.

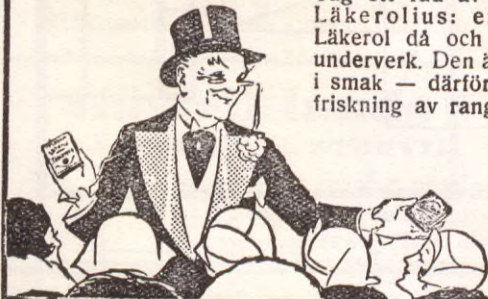
Sigrid GILLNER

En Läkerol-tablett
gör gott på många sätt.

Allt för damerna

"Något som piggar upp? Tag ett råd av Farbror Läkerolius: en liten Läkerol då och då gör underverk. Den är läcker i smak — därför en förfriskning av rang.

Kanske Ni tycker bättre om den gula varianten: Läkerol 'Extra'? Tycke och smak äro olika. Försök med en 'Extra' — den innehåller menthol och malt och är förträfflig."

Läkerol

— den gör gott, den!

J. Grunz

Jungfrutalare

skildrad av sin dotter.

Vår nya kvinnliga riksdagsledamot Rut Gustafsson, Morgonbris tidigare redaktör, har hållit ett utomordentligt jungfrutal. Ruth Gustafsson har redan en ståtlig politisk och social arbetsinsats bakom sig vid sidan om ett ihärdigt förvärvsarbete som sömmerska. Hennes utveckling hör till de mest intressanta inom våra kvinnoled. Här nedan ger hennes tjuguariga dotter, vilken ämnar bli journalist som sin fader, på uppmaning från Morgonbris en förtjusande bild av sin mor, den över hela landet populära agitatorn och likaså uppskattade folkrepresentanten. Själv hoppas hon att kvinnan i riksdagen inte längre skall bli betraktad som en kuriositet utan rätt och slätt som en riksdagsledamot.

Ruth Gustafsson och hennes dotter.

"Du har ju vuxit upp under så ovanliga förhållanden", sade häromdagen en kamrat till mig under ett samtal. "Hur så?" frågade jag förvånad. "Ja, det måste väl sägas vara mindre vanligt att ha en mor, som är med och känner till så mycket som din." Hennes ord gävo mig något att tänka på och naturligtvis måste jag till en viss grad ge henne rätt. Mina barn- och ungdomsår ha helt visst gestaltat sig anorlunda än dens som vuxit upp i ett hem, där modern alltid är hemma och sällan eller aldrig intresserar sig för eller talar om sociala och politiska spörsmål utan överlämnar sådana saker åt mannen, varvid barnen oftast lämnas helt utanför. Jag däremot började som liten flicka uppsnappa termer och uttryck, vilkas innebörd jag först senare fullt förstod. Jag lärde mig skilja på politiska partier, jag var med i demonstrationståg och gick t. o. m. någon gång med min mor på föreningsmöten, varefter hon måste förklara för mig, varefter hon måste förklara för mig, varefter hon måste förklara för mig, vilket för ordföranden slog med klubban, vilket föreföll mig mycket underligt. Efter hand märkte jag i skolan att jag kände till en hel del, som mina kamrater voro främmande för och det gick även upp för mig att jag hade en ganska ovanlig mor, något som jag förut knappast reflekterat över. Jag vände mig att gå till henne och fråga så fort det gällde allmänna frågor vilka jag hört talas om och ej förstod och lärde mig på så sätt litet om kommunalförvaltning o. dyl., vilket sedan var mig till stor nytta i skolan. Och hur många gånger har jag icke rusat hem från historielektionerna för att fråga ut henne om

händelser, som hon själv varit med om eller mindes; om de första fackföreningarnas bildande, om storstrejken, bondetåget, kampen för kvinnorösträtten och mycket annat i brokig blandning.

Man brukar säga, att barn till radikala föräldrar vanligen själva bli konservativa och vända sig mot sina föräldrars idéer men jag tror icke detta håller streck. När man är yngre kan man nog vara oppositionslysten, vilket närmast är en naturlig reaktion av att man får höra allt för mycket om det som upptager ens föräldrars hela intresse. Kanske man också är litet svartsjuk och önskar att de vore som andra människor och ägnade sig helt åt hemmet och en själv. Men när man blir äldre och själv börjar bilda sig en uppfattning om saker och ting, märker man nog hur man så småningom helt genomträngts av de åsikter man hört sina föräldrar framföra och införlivat deras rätts-

begrepp med sina egna. Atminstone gick det så för mig och jag har lärt mig att fullkomligt förstå den starka rättskänsla, som drev Mor ut i agitationsarbete och kamp för stora frågor.

Jag minns t. ex. hur upprörd jag blev när hon första gången nämnde de stora svårigheter rösträttskvinnorna hade att kämpa med. Det föreföll mig så orättvist att kvinnor icke skulle ha samma medborgerliga rättigheter, som män att jag utbrast att jag säkert skulle ha arbetat ihjäl mig om jag hade fått vara med då.

På likande sätt har hon i en mångfald andra frågor hjälpt mig att få en levande och mera fördjupad uppfattning om socialt och politiskt arbete. För det är jag henne den största tack skyldig och jag anser det vara en fördel, som mer än väl uppväger att hon ej helt fått ägna sig åt hem och barn.

Vanja GUSTAFSSON

Smörgåsbrödet

UPLANDSKUBBEN

har vunnit ständigt ökad efterfrågan på grund av sina förträffliga egenskaper. Hälsoamt, näringsrikt och hållbart bevarar det sin goda smak till sista skivan.

UPLANDSKUBBEN A.-B.
Stockholm • K. 353 70 o. K. 353 80

Obs! Undvik efterapningar —

begär Uplandskubben.

(Forts. från sid. 17.)

ekonomiskt nödvändiga. Vi ha ju produktiva resurser övernog och likaså tekniska och ekonomiska insikter tillräckliga att organisera dessa resurser på ett mycket mera effektivt sätt. Om vi bara ville, höll jag på att säga.

Eländet är bara resultatet av en usel organisation av det sociala och ekonomiska livet. Den saken är ingen hemlighet ens för de personer, som vi felaktigt nog, tro behärska detta ekonomiska maskineri. De leva sedan länge i ett själstillstånd av djup hjälplöshet parad med den kvantitet av cynism, som är nödvändig för att de utåt skola kunna hålla sina anletsdrag ordnade, vilket är nödvändigt för att inte "förtroendet" skall minska än mera.

Den kapitalistiska produktionsordningen driver som ett redlöst vrak. Ingen behärskar den, fastän några profitera, vilket är en annan sak. Som ett ont öde följer den sina egna lagar. Och vi nationalekonomer ha under tiden inget förnuftigare att göra än att spekulera över våra statistiska kruvor för att möjligen finna ut dessa lagar och förutse detta öde, ungefär som spåkåringar, som titta i kaffesumpen.

Ty vad skall vi annars göra. Man kunde visserligen säga: tänk om människorna mera allmänt skulle släppa denna fatalism. Om de skulle sluta att låta den ekonomiska utvecklingen vara ett öde. Om de skulle mera konsekvent börja se på produktionen och konsumtionen såsom något skall regleras och organiseras efter deras behov. Och om ekonomerna då skulle sättas in på att lägga upp planer för en förnuftig, efter medborgarnas vilja reglerad hushållning i stället för att som nu bara grubbla och spä över vad som händer och skall hända med den nuvarande uppenbart oförnuftiga privatkapitalistiska ekonomien.

Ett vanligt maskineri, som arbetade så ineffektivt, skulle omedelbart skrotas ner och ersättas med ett fullkomligare. Men samhällsordningen är svårare att förbättra. Det gamla maskineriet lever och gör motstånd. Motståndet härrör icke endast från profitörerna; de äro alldeles för fåtaliga att själva kunna uppbära systemet. Systemet lever i oss alla. Vi finna oss i den traditionsfästa galenskapen liksom i all annan dum och egentligen för längesedan dödsdömd konvention. Vi ha för ringa tillit till möjligheterna av en socialistisk planhushållning, annat än möjligen om tre hundra år. Framförallt ha vi inte tillräckligt klara och utformade idéer om vad den skall innebära.

Den liberala samhällsordningen har besynnerligt nog sitt starkaste stöd i arbetarklassens ekonomiska konservatism, i dess vanebundna tro på att den ekonomiska utvecklingen i sista hand är och måste vara något ödesbestämt och naturgivet liksom vinden som blåser eller regnet som faller, i dess djupt rotade misstro mot mänsklig organisation. Detta faktum bör man inte dölja för sig.

Jag skulle vilja, att denna ekonomiskt liberalistiska ödestro utrotades i första hand hos de lugna och besinningsfulla och att just dessa i stället började på allvar diskutera djärvt konstruktiva, ekonomiska och sociala planlägningsproblem i konkreta samhällsfrågor. Risker är nämligen här som eljest, att till slut systemet ändock icke håller, och att då samhällsmakten gripes av de desperata.

Kvinnorna till socialismen.

(Forts. från sid. 10.)

arbetarhem sprida den kunskapen, att socialdemokraterna som internationellt strävar att ersätta folkens isolering med ett fruktbarande internationellt samarbete och nationellt vill driva en politik som vill ge alla människor möjlighet att föra en människovärdig tillvaro är den enda garantin mot en utveckling i stil med den som sker i Mellaneuropa. Den garantins styrka och slagkraft ha vi själva att bestämma. Nu liksom alltid har partiet valt handlingen framför orden, vi kunna med tillförsikt hänvisa till de gångna årens gärningar och i denna svåra situation med stolthet visa på regeringens förslag i arbetslöshetsfrågan som innebär den största ansträngning att med utnyttjande av de förefintliga möjligheterna komma krisens offer till hjälp. Misslyckas regeringen vid förhandlingsbordet, faller den, då måste Sveriges arbetarkvinnor som män ge ett svar som inte kan missförstås,

Större aktning för folkskolan.

En skola, där fostran betyder mer än kunskap, och kunskap mer än examina. — Skolans frigörelse ur traditionsbundenheten för att bättre kunna rusta barnen för den nya värld och nya framtid, som möter den uppväxande generationen. — Mindre skolklasser som möjliggöra individuell fostran. — Ett obligatoriskt sjunde skolår för deras skull, som inte ha tillfälle att gå igenom någon annan skola än folkskolan. — Att inte blott män utan även dugliga kvinnor få säte och stämma i skolans styrelse. — Ett genomfört samarbete mellan folkskolan och den högre skolan, så att folkskoletanken genomföres i realiteten i anda och sanning. — Ett utvidgande av skollovskoloniverksamheten så att många fler klara och fattiga skolbarn kunna komma ut på landet under sommarferierna. — Större aktning för folkskolan.

Red. för Lärarinneförb:s tidning Astrid FORSBERG

"i lust och nöd"

Klok och regelbunden sparsamhet skapar lyckliga hem och lyckliga människor. Låt från första dagen sparbanksboken vara Er följeslagare genom livet.

vare sig det svaret skall fällas 1936 eller tidigare. Ingenting är farligare än att vara oförberedd, dessa allvarstider kräver fördubblade insatser av demokratins anhängare. Utåt en alla hinder brytande kampanj för att vinna de som ännu äro vacklande eller likgiltiga, inåt en intensiv skolnings- och upplysningsverksamhet, som kan grundmura en socialdemokratisk åskådning från enbart en läpparnas eftersägande bekännelse till en inre personlig upplevelse.

Arbetarkvinnor! Kamrater! De tyska kvinnorna ha i politisk okunnighet, därade av klingande ord och pampig ståt med sina händer hjälpt till att vrida utvecklingens hjul tillbaka. Vad har vi att lära av detta? Ja, vi måste arbeta, arbeta och åter arbeta. Säg upp slöheten, möt slentrianen med glad optimism. Med bättre fart, med kraftigare, nya tag i våra klubbar skall vi lära Sveriges arbetarkvinnor tro på socialismen.

Annie WALLENTHEIM

Varför byta kläder

Vilken onödig fråga, kanske många tycker. Naturligtvis därför att kläderna bli smutsiga! Men det är just därför att så många människor besvara frågan på detta sätt, som jag tycker, vi skall skärskåda den litet närmare. Smutsen innehåller nämligen icke hela sanningen.

Var och en som under en eller flera nätter varit tvungen att behålla kläderna på sig (ex. på en resa el. dyl.) vet hur man längtar efter att få slänga av sig paltorna; även om man fått sova på natten och borde vara utvilad, och även om man vet att det bara blir tid att byta kläder, inte att få vila i en säng, så känner man denna längtan att få befria sig från det fodral av kläder som man burit ett dygn eller flera i sträck.

Kläderna, inte ens underkläderna, äro nämligen någon del av vår kropp, såsom en del människor tycks tro. De jämställa ofta våra kläder med djurens päls o. dyl. Men ingenting kan vara felaktigare. Så idealiska "kläder" som djurens pälsar och skinn, ha aldrig uppfunnits. Jag skulle vilja säga: har man knappast försökt att uppfinna. Ännu är ju utseendet på kläderna det avgörande. Och dessa kläder fylla dåligt sitt ändamål. De kanske skydda för köld, men de skydda ej mot kroppens överhettning och de genomsläppa ej i tillräckligt hög grad alla kroppsliga utdunstningar, avskalningar och andra resultat av kroppens livsverksamhet. Alla dessa produkter, som kroppsytan vill bli befriad ifrån, de fastna i större eller mindre utsträckning i underkläderna där de på grund av värmen från kroppen bilda en utmärkt plantskola för bakterier. Och därifrån utöva de en retning på huden, som hindrar denna att på normalt sätt i fortsättningen sköta sin uppgift som en av kroppens ventilatorer. Befria huden från denna abnorma retning, antingen genom att iförd andra kläder vila med eller utan lakan eller också genom att bara ta på andra underkläder, och huden skall efter en stund återigen börja sitt värv att fylla de nya underkläderna med mänskliga utdunstningsprodukter.

— Men det blir bra dyrbart, det här, att ta på sig rena kläder varje dag, kanske någon säger.

Det blir det, och en jämförelsevis onödig utgift blir det också, om man med rena kläder menar nytvättade kläder. Som väl är behövs inte det, även om det vore underbart skönt att få göra det. Våra kläder ha nämligen den egenskapen gemensam med djurens hud och hudbeklädnad, att de kunna "vila upp" sig. Det är bara den skillnaden att det tar så ofantligt mycket längre tid för kläderna att återtaga sitt ursprungliga tillstånd än det tar för djurpälsten. Minuter, kanske timmar för den senare, ett eller flera dygn för våra kläder.

Ge därför kläder, som delat er dags möda eller er natts vila, tid att "vila upp" sig. I korsdrag och solljus, om möjligt! Aldrig i skåp eller oventilerade garderober. Det borde vara urbotat straff på sådant!

Jag tror att rätt mycket i denna världen skulle se annorlunda ut, om alla människor hade tre uppsättningar av kläder. En uppsättning av "nattkläder" — helst bestående av blott ett enda plagg, så lätt och så luftigt som möjligt. Det vädras under dagen i ljuset (får naturligtvis ej vikas ihop och läggas i sängen) och kan användas varje natt till dess att det blir så "smutsigt", som man tycker det bör vara för att tvättas. I normala fall kan det kanske användas 6—8 nätter i sträck innan det tvättas om man sköter det väl (= vädrar det väl) under dagen.

Två uppsättningar av "dagskläder". Från strumpor till hatt och från tröja till klänning, kavaj och handskar eller väntar. Var och en av dessa båda uppsättningar användes endast varannan dag. Den som icke användes hänger till vädring i luft och ljus och drag. Om man inte vill tvätta underkläder varje vecka, så måste man naturligtvis ha mer än två uppsättningar av dagunderkläder, men man skall snart märka, att dessa underkläder, som endast användas varannan dag och aldrig på natten, att de hålla sig (och hålla sig "rena") på ett helt annat sätt än underkläder, som användas kanske dag och natt i ett sträck tills de redan efter ett par tre dagar äro "smutsiga". Och snart märker man också, att två billiga kostymer eller klänningar som få "vila sig" varannan dag hålla mångdubbelt längre än en dyrbar, som användes dag ut och dag in.

Och så ser man så ofantligt mycket trevligare ut, känner sig så ofantligt mycket gladare, om man icke har samma gamla kläder på sig varenda dag. Man kan nästan känna sig som en ny människa varje morgon när man drar på sig ett fodral, som ännu doftar av ljuset och himmelens vindar.

Bengt HALLBERG

KLYFTAN

ROMAN AV ELLEN WILKINSON

Översättning från engelskan av Rickard LINDSTRÖM

(Forts. fr. föregående n:r.)

VAD SOM REDAN HÄNT

Joan Craig är en vacker, tjugusexårig kvinnlig fackföreningsfunktionär, som blivit trött och uttråkad av alla små vardagliga bestyr. Hon vill helst ge allt på båten. Men så dyker plötsligen någonting upp, som ger hennes liv nytt innehåll. Det drar samman till en stor strid inom Englands sociala värld: gruvarbetaravtalet, omfattande en miljon arbetare, är uppsagt och arbetsgivarna vilja med regeringens hjälp pressa ner de redan låga lönerna. Joan tycker att hennes livs största äventyr rycker an. Hon får följa med sin chef, förtroendemannen William Royd, till de avgörande förhandlingarna i London. I den brittiska huvudstaden har hon fina bekanta i de litterära, halvbohemistiska kretsarna. Hon tar in hos en av dem, den förtjusande halvgamla fröken Mary Maud Meadowes, som bebor en komfortabel lägenhet i den "litterära" stadsdelen Bloomsbury. Lyxen hos Mary Maud sticker starkt av mot tillståndet i de arbetarhem, Joan är van att se.

Under denna tid stiftar hon bekantskap med ett antal journalister, bland dem den högt skattade novellförfattaren Tony Dacre. Sedermera träffar han även dennes hustru Helen, en vacker lyxkvinna, som sysselsätter sig med diverse intellektuella hobbies, och som är mest rädd för den hotande strejken, därför att den skall korsa hennes planer om vissa teaterevenemang. Joan känner sig fientligt stämd mot Helen, och hennes känslor bli inte vänligare, när hon kommer under fund med att Helen genom sin livsföring och sina intressen kommit i en ohjälplig motsättning till Tony, vilken Joan från första stund fått mycket sympati för. Den stora striden måste bryta lös. För Joan känns det som en befrielse. Äntligen får hon vara med om något stort, äntligen får hon göra verklig nytta. I det dramatiska ögonblicket träffar hon ytterligare en man i gruppen av journalister. Hans namn är Gerald Blain. Han har tjänstgjort som flygare under kriget och hans erfarenheter har ställt honom i harnesk mot hela samhällssystemet. Blain har brutit med sin rike fader och darrar nu av iver att få ställa sig i den socialistiska rörelsens tjänst. Han är känd som en enstöring och kvinnohatare, men Joan lyckas genast komma på god fot med honom. Deras vänskap befästes ytterligare vid deras gemensamma medverkan vid ett strejkmöte i ett gruvdistrikt. Joan håller ett glänsande tal som gör en oerhörd effekt på de strejkande arbetarna. Under väntan på nya meddelanden om strejkens vidare utveckling gör Tony Dacre och Joan Craig en promenad. Det föranleder Mary Maud till dystra betraktelser. Hon förklarar för Gerald Blain att hon befarar att Joans växande kärlek till Dacre skall bli henne till hinder i hennes gärning. Hon uppsöker Dacres fru som just har ett sammanträde med sina meningsfränder. Mary Maud råkar i politisk dispyt med dem och beslutar sig för att helt gå in för de strejkande. Strejken tillspetsas. Joan blir strängt sysselsatt att skaffa talare och organisera möten runt om i landet.

TIONDE KAPITLET

Dagarna i denna ödesdigra och mättade vecka lägo sedan alltid som en suddig dimma inför Joans tankar. Punktligt på minuten klockan tolv måndag natt avstannade all trafik, inga tidningar kommo ut på tisdagsmorgonen. Englands puls hade stannat. De enda nyheter, som spredos, var genom den trådlösa telegrafan, som staten tagit hand om. Några tidningar kommo ut i hektograferade upplagor. Joan arbetade hela onsdagsnatten och skickades hem på torsdagkvällen för att få litet vila. Hon undrade vad som hänt Tony. Hans telegram gingo direkt till rapportavdelningen, och hon ville inte framställa några frågor där. När hon kom hem till Mary Maud, fann hon till sin förvåning Helen där. Hon var utsökt klädd och upplivad av arbetet, som icke var så hetsat som på Joans sida, eftersom den organisation, där Helen var en kugge, hade en skara tränat folk och massor av bilar till sin disposition. Helen såg förvånad på Joan: Socialistflickan hade icke tvättat händerna på tjugofyra timmar och sovit över skrivbordet med huvudet lutat mot armen, en maska hade gått upp i strumpan och ansiktet var randigt av smuts.

— A, jag ser ut som en gris, sade Joan obesvärat. Förlåt jag måste genast bada.

— Adjö nu, jag måste gå, sade Helen. Jag tänkte ni ville höra att Tony är kry. Hon tog älskvärt avsked av dem båda och gick. Joan kände sig plötsligt gränslöst trött. Naturligtvis var det korrekt av Tony att telegrafera till sin hustru, han hade också telegraferat till Mary Maud. Hon själv, Joan, var bara en ytlig bekantskap.

I detsamma öppnades dörren. Tony! Ja, det var han, i lika smutsigt skick som Joan, orakad och fläckig.

Frågorna haglade över Tony och leende svarade. — Syns det inte att jag är med i strejken? När Mary Maud rusade ut för att säga till om god mat åt sina gäster, tog Tony Joans hand.

— Ni är alldeles tröttkörd, stackars liten. — Så tog han henne i armarna och kysste henne.

— Förlåt, mumlade han sedan och släppte henne. Och Joan ilade, glömsk av all trötthet, lycklig in i badrummet. När hon var färdig, ropade hon glatt: Badrummet klart!

En stund senare sutto de alla kring bordet och Tony berättade om gruvarbetarnas underbara disciplin däruppe i norr och om de små lustiga städer han sett.

När han följt Joan till parlamentet, där hon hade en konferens med några partivänner, vandrade han under djupa funderingar på kajen vid Themsen. Plötsligt ryckte han upp sig, gick hastigt till socialistiska högkvarteret — erbjöd sig att genast träda i tjänstgöring och var om en stund på väg med order till Durham, utan att ha lämnat något besked till Joan.

Joan kände sig visserligen lätt sårad över att Tony lämnat henne så plötsligt, men hon hade alltför bråttom för att tänka mycket på sina personliga förhållanden. En dag då hon nyss avlagt rapport för sin chef och kom in i sitt rum, stod Royd där.

— Ni måste resa norrut och hålla några möten, jag kan inte lämna London. Blain kan köra er dit i sin bil.

Resan gick som en vild jakt, och första mötet hölls i den stora gruvstaden Kelsall. Luften var full av de vildaste rykten. När mötet var slut, kom en gammal man fram till Joan.

— Förlåt mig, men jag vill tacka er för ert tal, det var vackert och har gett oss mod. Vi har inte haft mycket underrättelser sista tiden.

På onsdagsmorgonen, då Joan kom i trappan till Kelsalls fackföreningslokal, hörde hon plötsligt Tonys djupa röst. Hjärtat stod nästan stilla av glädje. Hon öppnade dörren och steg in.

— Tony!

— Joan!

Den äldre mannen log åt den glödande välkomsthälsningen i hennes ögon, Gerry vände sig mot fönstret.

Tony medförde goda nyheter. Strejken var avblåst, fackföreningens representanter underhandlade just med regeringen. Vid ett stort möte på torget måste Tony hålla ett anförande och för de misstrogn tydligt förkunna arbetarnas seger.

Gerry satt dystert vid ratten och körde dem genom den hurrande folkskaran.

Tony var nu ivrig att komma tillbaka till London. Strejken var över och han hade aldrig varit så absorberad av arbetarrörelsen som Joan och Gerry. Det var bara en tillfällighet att han kommit in i arbetet; han hade dragits in i strejkens virvel för Joans skull och hade arbetat strängt. Men nu ville han framför allt ha Joan för sig själv i London.

— Låt Gerry stanna här, bad han, och låt mig köra er hem till London.

Men Joan var obeveklig.

— Nä, om ni föredrar att vara hos Gerry, började han. Men då han såg uttrycket i hennes ögon, tillade han med låg röst. Förlåt, jag är ett odjur, men jag hade glatt mig så åt den här

Carnusol rengör och polerar möbler m. m. utan att lämna fett efter sig.

Absolut oskadligt för ytan. Pris pr flaska Kr. 1:25.

Säljes i alla Färg- och Kemikalieaffärer.

Fabrikanter: WINGÅRDS, MALMÖ.

bilturen och jag hade menat att vi skulle arbeta tillsammans.

Gerry stod och såg ut genom fönstret: — Här kommer Browne, sade han, jag måste gå. Men han mötte den unge ingenjören ute på trappan. Han var vit i ansiktet, och satte sig tungt ned. — Gerry hade rätt. Regeringen svarade: tillbaka till arbetet utan villkor!

— Hur vet du det?

— Min bror är medarbetare i Courier. Han telefonerade. — O min gud, hur skall det gå med de våra?

Joan steg upp och satte sig bredvid Browne. — Vi måste handla snabbt. Kalla ihop männen och låt dem svära att icke gå tillbaka i arbetet annat än tillsammans. Alla eller ingen!

Browne såg tveksam ut. — Jag undrar om vi kan organisera det. Jag skall ringa ihop ett möte. — Men det behövdes ingen kallelse. Torget var packat med folk. En megafon anskaffades i hast, och Gerrys röst skrek klart och korthugget:

— Ni måste bevara fronten obruten. Ni stodo tillsammans i skyttegravarna, överge inte kamraterna nu. Ni gick i strejk tillsammans. Ni måste gå tillbaka tillsammans. Alla här skola avge löfte att inte uppta arbetet, förrän varje strejkande fått sitt arbete igen. Lyft händerna till eden! Alla händer gingo i höjden vid dessa ord. Det var en storartad anblick. Joan var imponerad. Detta var en ny sida av den nonchalante Gerry hon hittills känt, det var den Gerald Blain, som kommanderat soldater vid aderton år och vunnit utmärkelser.

*

Gerry körde Tony och Joan till Mary Mauds hem. Själv ville han icke gå med in och dricka te. — Jag vill inte råka någon just nu, sade han, jag ringer upp er sedan.

Mary Maud tog emot dem med hänförelse. — Äntligen äro ni tillbaka och jag kan få veta vad som hänt. Är strejken slut eller ej, och hur är det med gruvarbetarna?

— De äro finfina, sade Tony skrattande. De satte sig vid brasan, Joan hopkrupen vid Tonys fötter.

— Gerry var underbar, berättade Joan. Han skulle bli pamp i vår rörelse, om han ville strunta i sin pacifism och gå in i parlamentet.

— Du måste övertala honom, Joan, sade Mary Maud. Det vore fint om ni båda kommo in.

— Ja, sade Joan.

Tony tog farväl och lutade sig ömt över Joan. — Ni måste vila er ordentligt i kväll. Ni är dödstrött. Jag får väl komma och hälsa på er i morgon?

— Ja visst, log Joan.

Med långsamma steg gick Tony hemåt, försjunken i djupa tankar. Det var bara fjorton dagar sedan han först råkat denna flicka från Nordengland, och ändå tänkte

Alla kunna äga vackra, VÄLTALIGA händer

Graciösa

... smidiga ... vita ...
trots hårt arbete ...

Hushållsstök i hemmet med händerna ömsom i såpvatten ömsom i städningsdamm . . . eller knoget på kontoret med färgbandsombyten, blyertsstoff och sådant — det kan ju knappast skapa några vackra händer — tro många. Delvis fel! Arbeta gärna hårt med händerna, men sköt dem sedan rätt. Det är hela hemligheten med vackra händer. Gahns Maniol är det specialmedel för händernas vård, som varje dam alltid bör ha tillgång till. Maniol håller händerna lena och hela, motarbetar narighet och hudsprickor samt skänker mjukhet.

Maniol
händernas beskyddare

han bryta sina femtonåriga vanor för hennes skull och kasta sig in i något, som han fruktade mer än annat: en kamp med sin hustru. Men Joan var värd det. Hon hade dragit honom ut ur hans bekväma liv, givit honom spänning, maktkänsla, en känsla av att vara i beröring med verkligheten. När han var trött och smutsig i Kelsall, hade han längtat efter Londons komfort, nu, på Londons gator, i majmänskenet kände han, att han icke kunde gå tillbaka till det gamla lugna livet. Han fyllde fyrtio år snart. Han och Helen skulle snart vara det typiska medelålders paret, som irriterar varandras nerver, men hålla ihop därför att ingen annan ville ha deras kärlek. Joan betydde i detta ögonblick mer för Tony än någon kvinna han plötsligt och häftigt förälskat sig i. Hon var ungdom, liv, spänning, verklighet. Ja, om Joan ville gifta sig med honom utan formell skilsmässa, nå, det vore bra. Varom icke måste han kämpa sig till frihet. Helen, som var en klok kvinna, väntade honom med obesvärad vänlighet som om han varit borta på en middag. Supébrickan stod färdig och hon kokade kaffe. Hon hade en hälsning från hans förläggare om hans nya novellbok och detta hjälpte dem

över de första obehagliga minuterna. Sedan berättade Helen smådrag från sin sida av strejken, mest löjliga episoder. I själva verket hade strejken ingivit Helen en intensiv ångslan för denna man, som hon börjat betrakta som en del av möblemanget och behandlat därefter. När han lämnat hemmet, hade hon insett den fara, hon svävade i, och känt ökad respekt för honom. Den där Joan skulle få räkna med motstånd, om hon försökte erövra Tony. — Vi måste göra något för gruvarbetarnas barn, Tony. Farmiloe har lovat, att jag skall få ha teatern en månad till och vi kunde ordna några matinéer. Du hjälper väl till, säg?

— Det var en bra idé, sade Tony, och då han sömnig gick in i sitt rum, tänkte han, att Helen i alla fall inte var oäven.

ELFTE KAPITLET

Helen var fördjupad i sitt arbete med dekorationerna till Tolstojs "Uppståndelse", som skulle uppföras inom närmaste veckan. Tony och Joan kunde därför njuta ostörda av de långa varma vardagarna, de körde varje dag ut på landet, Mary Maud lånade dem sin bil och gjorde inga frågor.

En underbart vacker eftermiddag satt Joan på en av bildynorna med hakan lutad i handen, medan Tony rökte pipa i ljusten bredvid henne.

— Två dagar till på detta sätt — och sedan Leeds, sade Joan plötsligt.

— Älskade, det är omöjligt. Jag kan inte leva utan dig. Jag kan inte släppa dig. — Jag måste gå. Mitt arbete väntar mig, Tony.

Mannen bet ursinnigt i pipan. Varför i all världen skulle vackra flickor som Joan behöva arbeta? Varför kunde de icke lämna det åt de fula och släppa arbetet, då den älskade kom? Men vad kunde han nu bjuda Joan? Han ville gärna hyra en våning åt henne, de skulle ha roligt, då de möblerade den. Han hade råd att ge henne underhåll och de skulle vara lyckliga. Men en blick på Joans öppna, ärliga ansikte skingrade denna dröm. Joan Craig ville icke vara en mans leksak. Han tog pipan ur munnen och frågade:

— Joan, om Helen går in på skilsmässa, vill du då gifta dig med mig?

— Ja visst, kära Tony, sade hon. Då han tog henne i sina armar, kände han i djupet av hjärtat en lätt retlighet. Joan tog hans beslut att påta sig allt detta bråk så självklart, men när han kände hennes ljuva närhet, smälte allt bort i en stor ömhet.

* * *

Den ryska pjäsen blev en succé, och Mary Maud, Tony och Joan, den senare underbart vacker i den praktfulla guldaméklämning, Mary Maud köpt åt henne för denna kväll, gingo bakom kulisserna för att lyckönska Helen och skådespelarna. Mrs Dacre var klädd i en originell röd klänning med ryska broderier, ingen klädsam kostym för en överansträngd fyrtioåring. Mary Maud tänkte, att det kanske inte varit så klokt av henne att ge Joan guldklänningen: det var en farlig signal åt Tonys hustru, att hon hade en verklig rival i den lilla socialdemokratiska flickan. Tony märkte ingenting av allt detta. Och på mäns vis valde han följande morgon för att tala om skilsmässan. Det var en mycket förkrossad Tony, som sedan sökte upp Mary Maud på eftermiddagen.

— Helen vill inte höra ett ord om skilsmässa.

— Vad sade ni då, Tony?

— Att om hon icke gick med på skilsmässa, skulle jag flytta hemifrån och bo tillsammans med Joan.

— Och hur tog hon det?

Tony stoppade pipan. — Då skulle hon stämma mig och Joan inför rätta, sade hon.

— Men du store Gud, det får inte hända!

— Mary Maud var skrämmd. — Det skulle göra slut på Joans karriär.

— Alla bråka ni om Joans karriär, sade Tony bittert. Men inför detta val kanske Joan sätter sin kärlek till mig före den där välsignade karriären.

(Forts. i nästa n:r.)

S. B. 1.

**J varje hem
— oumbärligt —**

det lödbrande
kraftskurpulvret
i den
praktiska
ströburken

**SKUR-
BJÖRN**

för rengöring av badkar, tvättställ, marmorbänkar, trappor m. m.

Stockholm:

DAMERNA

behöva också äta
billigt och bra.

De äro därför
mycket välkomna

hos

NORMA

3-1 blir resultatet

Ett par Trelleborgs Gummisulor har samma slitstyrka som *tre* par lädersulor. Därför är det god ekonomi att sula såväl barnens som de äldres skor med dem. De äro fasta, men böjliga och äro lätta att anpassa efter alla skor. *Nedsatt pris: för Herr-, Dam- och Barnskodon resp. Kr. 1:85, 1:65, och 1:45 inkl. 1 tub klisterlösning.*

TRELLEBORGS

GUMMISULOR OCH KLACKAR

Erh. hos sko- o. läderhandlare o. skomakare.

2 kr. och Ni får
MORGONBRIS
f. o. m. maj t. o. m. dec.

**goda
middagar**

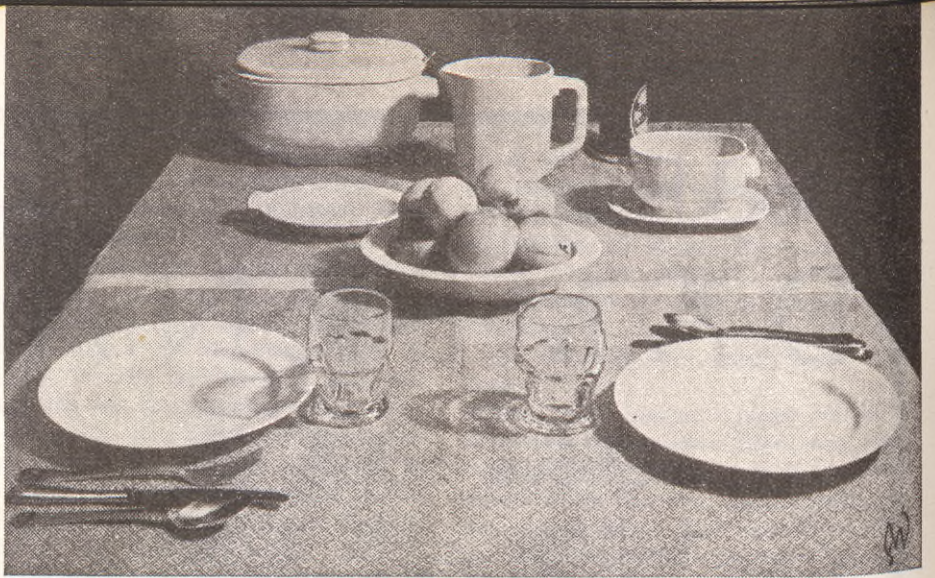
sveavägen 68

**konsum-
restaurant**

Damerna

ha god smak. De gå gärna på S. A. R. A. :s Restauranter.

Vackert dukade bord i alla hem.

För alla, som vilja sätta bo eller komplettera sitt husgeråd, bör det vara en glad överraskning, att man numera kan erhålla en bordets bosättning, beräknad för 12 personer, och omfattande glas, porslin, nysilver och duktyg för 140 kr. 80 öre. Alla varor uppvisa även för en kultiverad smak fullt tillfredsställande kvalitet och form: linne från Almedahl, silver, glas och fajans signerat av kända konstnärer. Flera vackra förslag till bordets dukning med vackra gedigna svenska varor återfinnas i en rikt illustrerad broschyr "Bordet 1933", som utgivits av firmorna Almedahl-Dahlsjöfors, Elsa Gullbergs Textilier, Guldsmeds A-B, Kosta och Eda Glasbruk, Lidköpings och Rörstrands Porslinsfabrik och Orrefors glasbruk. Efter den uppmärksamade utställning av dukade bord, som fru Elsa Gullberg anordnade i december 1932, ha nämnda firmor sammanslutit sig för att för billiga priser ge den svenska allmänheten en enhetlig och smakfull bordets bosättning, alltifrån det enkla vardagsbordet i matvrån till festbordet med fin damast, tung kristall och Borgilasilver. Broschyren erhålles gratis genom handlande i de olika branscherna eller direkt från de nämnda firmorna.

Särskilt anmärkningsvärt är den praktiska nyheten: oblekt linneduk med vita ränder i billig metervera. Den framhäver förtjänstfullt den sympatiska, odekorerade vita servisen, som bilden härövan återger.

Gustavsberg har genom sin nu presenterade nya servis Praktika (bilden till vänster) åstadkommit ingenting mindre än en veritabel revolution på servisområdet. Servistillverkningens princip har därmed, skriver Gotthard Johansson, erövrat även servisporslinet på samma sätt som den tidigare gjort sig gällande inom möbeltillverkningen. Wilhelm Käges nya servis är i själva verket en direkt motsvarighet till seriemöbelen. Garnityrbegreppet har inom porslinet haft sin motsvarighet i servisbegreppet. Man har köpt en servis, bestående av ett visst antal delar, som genom form och dekor bildat en helhet. Men liksom seriemöbelen brutit med garnityrbegreppet, har "Praktika" brutit med servisbegreppet. Det är en servis, som icke är någon servis. Den har inte någon bestämd sammansättning utan består av tallrikar, fat, skålar, koppar, bringare i olika storlekar, som säljas styckvis och av vilka man skaffar sig det antal föremål man verkligen behöver för att när som helst komplettera dem med andra från närmaste butik. Varje föremål i serien har sitt nummer, och man har endast att begära detta.

En smärtsam förlust har drabbat Lessebokklubben. Dess ordförande och ledare fru Elna Svensson har efter blott några dagars sjukdom avlidit i en ålder av 45 år.

Hon var initiativtagare till klubben och har sedan dess bildande fungerat som ordförande. Vi kamrater sågo i henne inte blott den goda och glada kamraten, som med fart, energi och klokhed ledde och satte sin prägel på våra möten, utan hon var för oss alla nästan som en mor i sin omtanke om klubbens och medlemmarnas bästa. Vid behandling av våra ärenden väntade vi alla svar på frågan: "Vad säger Elna?" Då hon sagt sin mening, kände vi, att frågan fördes framåt mot en god lösning. Vi finna det ofattbart, att vi icke mer få se hennes hurtiga gestalt i vår krets. Ingen är oersättlig, men vi känna alla, att genom Elnas bortgång har i våra leder skapats ett tomrum, som blir mycket svårt att fylla. Hennes energi och begåvning räckte till för allt och alla. Förutom klubarbetet och det betungande arbetet att sköta hemmet, som var mönstergillt, tog hon kvällar och nätter i anspråk för att genom studiarbete skaffa sig kunskaper och därigenom ytterligare utveckla sin rika personlighet. Kamraterna i studiecirkeln minnas med beundran och aktning hennes insatser där för uppgifternas lösning. Även inom arbetarekommunen nedlade hon ett förtjänstfullt arbete, och det var inte mån-

ga kommittéer under de senare åren inom bildnings- och de socialdemokratiska organisationerna på platsen, som ej hade henne som duktig medlem.

Kära kamrat, Du är borta, och fattiga ord säga så litet för att uttrycka vår sorg. Du var en arbetets kvinna med resning. Vi tro oss hedra ditt vackra minne och Din goda gärning efter Ditt sinne, då vi lova, att föra Ditt verk för klubben och socialismen vidare. Du strävade för målet: en bättre och lyckligare mänsklighet. Vi skola fortsätta arbetet för Ditt och vårt mål. Frid över Ditt minne!

KAMRATERNA

Rekvirera PUB, SOMMAR KATALOG

med hundratals bilder och priser över sommarens nyheter i herr-, dam- och barnkläder. Sändes gratis om Ni skickar in nedanstående kupong i öppet kuvert, frimärkt med 5 öre.

PAUL U. BERGSTRÖMS A-B
Stockholm 3

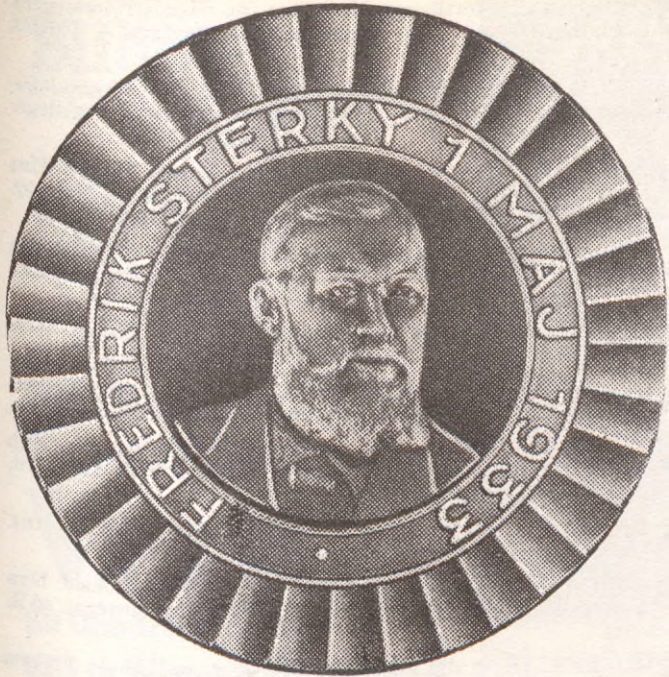
Var god och sänd mig gratis Eder sommarkatalog.

Namn: _____

Yrke eller titel: _____

Postadress: _____

Mor. _____

MAJMÄRKET

Under de kommande åren är det meningen att förse partiets förstamajmärken med bilder av den svenska arbetarrörelsens främsta förkämpar under olika tider. Början gjordes redan förra året, då med anledning av den svenska socialdemokratiens femtioårsjubileum August Palms bild prydde majmärket. Årets förstamajmärke kommer att bära Fredrik Sterkys bild.

Fredrik Sterky är en av den socialdemokratiska rörelsens främsta pionjärer i vårt land. Han var med som organisatör, agitator och publicist redan vid 80-talets mitt. Särskilt var hans organisationstalang rörelsen till nytta under de allra första åren. År 1892 grundade Sterky tidningen Ny Tid i Göteborg och gjorde därmed en bestående insats i den västsvenska arbetarrörelsens utveckling. Då Landsorganisationen bildades 1898 kallades Fredrik Sterky till dess förste ordförande. Detta vittnar bäst om den plats han intog i Sveriges arbetarrörelse. Tyvärr fick han icke länge verka på denna viktiga post. Han dog den 11 januari 1900 på sin fyrtioårsdag.

Märket, som är mycket dekorativt, är av samma format som Fjölårets samt är gjort av samma material. Fjölårets märke blev ju en avgjord succé, och man har anledning antaga att resultatet av försäljningen skall bli lika gott i år. Om dessa märken bevaras så kommer man så småningom att erhålla en ganska unik porträttsamling av arbetarrörelsens främsta män. Märket rekvideras från Socialdemokratiska partistyrelsen, Sveavägen 68, Stockholm.

"BEKVÄM" heter och är en skurpall, som nu förts i marknaden av ett par arbetslösa ungdomsklubbister. Den är tillverkad av järn och prima gummi. Pris kr. 3:50.

Om lönen och vad man får för den

Det är nog bra, sa min fru till mig häromdagen, att ha ordentligt betalt för vad man uträttar.

Men det är lika viktigt, att man får mesta möjliga med mat, kläder med mera för sin lön.

*

Och det kunde jag ju hålla med om. Hur ofta händer det till exempel inte mig, då jag går in i min butik för att köpa hem något åt »gumman och barnen», att jag får anledning att tänka över den saken. I min butik blir pengarna dryga. Tack vare den har jag faktiskt bättre lön.

Kooperativa herrar

**gör lönen
dryg — köp
kooperativt**

B L I V M E D L E M

av Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund!

På omkring 300 platser i landet har förbundet avdelningar.

Närmare upplysningar för vinnande av medlemskap erhålles å förbundets expedition, Västmannagat. 2, n. b., Stockholm. Tel. 188 86.

Ordf. fru Signe Vessman besvarar skriftliga förfrågningar.

KLUBBARNAS MÅNADSMÖTEN**STOCKHOLM**

KVINNODISTRIKTET: Ordf. och korresp. fru Agda Östlund, Dalagatan 59. Tel. 38 44 62. Kassör: Valborg Ljungkvist, Karlbergsvägen 73.

ALLMÄNNA SOCIALDEMOKRATISKA: Första torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Västmannagatan 1, 1 tr. Ordf. fröken Greta Agerby, Morgonbris exp., Västmannagatan 2. Tel. 188 82.

SÖDRA: 2:dra torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Kocksgatan 24, sal C, i. p. g. n. b. Ordf. fru Gulli Bergman, Upplandsgatan 47, Stockholm. Tel. V. 21 04.

KUNGS HOLMEN: 2:dra fredagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Vilma Iskull, Lindhagensgatan 69. Tel. Kh. 67 90.

VASASTADEN: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen Västmannagatan 63. Kassör: fru Tona Johansson, Falugatan 24. Tel. V. 831 63.

S:T GÖRAN: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Helfrid André, S:t Eriksgatan 61, 1 tr. ö. g. Tel. Kungsh. 37 55.

SÖDRA FÖRSTÄDerna: 3:dje onsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Liljeholmens församlingsshus. Ordf. fru A. Mårdh, Gröndalsvägen 64, Gröndal. Kassör fru M. Persson, Hornsgatan 158 A, 2 tr. Tel. Sö 185 85.

ENSKEDE: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, Källvägen. Ordf. fru Stina Wehlou, Ängsvägen 17, Enskede. Tel. 21 08.

RASUNDA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Ordf. Elsa Hansson, adr. Björkvägen 35. Tel. Råsunda 97. Lokal: Å vanlig plats.

HEMBITRÄDESFÖRENINGEN: 1:sta torsdagen (utom juni, juli och augusti). Lokal: Studiehjernet, Bryggaregatan 12 b.

STOCKHOLMS LÄN:

KVINNODISTRIKTET: Adr.: Ordf. Sara Andersson, Igelboda, Saltsjö-Duvnäs. Tel. Ektorp 18. Kassör fru Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

BROMSTEN: Första tisdagen kl. 7.30 e. m. i Municipalshuset. Ordf. Gerda Bergstrand, Bromsten. Tel. Bromsten 146.

DANDERYD: 1:sta eller 2:dra onsdagen. Lokal: Kyrskolan. Ordf. fru Hilda Pettersson, Morkullan 14, Danderyd, kassör fru Ida Kvarnström, Klingsta.

DJURSHOLM: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Föreningshuset. Ordf. fru Lisa Bohné, Birgittavägen 6, Djursh. I. Tel. Djursh. 955.

MÅNGFALDEN AV FACKFÖRENINGSPROBLEM

försvårar studiet av rörelsen, dess olika verksamhetsgrenar och arbetsmetoder. Självklar är nödvändigheten för fackföreningsmedlemmen att åtminstone i stora drag känna sin organisation. Härigenom ökas förståelsen för handlingar och beslut, som dagligen träffas och vilka intill beröra varje medlem.

Bristen på lämpliga och villiga studieledare för kamrater, som önska studera ämnet, är kännbar. I avsikt att i någon mån övervinna detta hinder, har ABF:s korrespondenskurs i fackföreningskunskap tillkommit. Studiecirklar och enskilda, som arbeta i anslutning till den särskilt utarbetade studieplanen i ämnet, kunna begagna sig av korrespondensmetoden, om så önskas. Kostnaderna för denna korrespondens-

kurs utgår med 10:— kr. för cirkel och 5:— kr. för enskild deltagare. Avgiften för kursen insändes till ABF:s centralbyrå samtidigt med anmälan och insättes lämpligast å ABF:s postgirokonto 170. Skrivbok och portoavgifter ingå även i avgiften.

Alla upplysningar rörande kursen lämnas av ABF:s centralbyrå, Sveavägen 52, Stockholm C.

DUVBO: 2:dra torsdagen kl. 7.30 e. m. Handelsföreningens lokal. Ordf. fru Ester Karlström, Solvallavägen 5, Duvbo. Tel. Duvbo 58.

HUDDINGE: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: församlingssalen. Ordf. fru Anna Pettersson, Bergtomta, Huddinge. Tel. 300.

HÄSSELBY: 2:dra onsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus B-sal. Ordf. fru Signe Lindholm, Sturevägen 3. Tel. 97. Kassör: fru Maria Erikson, Bondevägen 37. Tel. 137.

LIDINGÖ: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Torsvik och Skärsåtra omväxlande. Ordf. fru Anna Johansson, adr.: Sirius 3, 2 tr., Torsvik, Lidingö I. Tel. 667.

NACKA: 1:sta onsdagen kl. 7.30 e. m. Ordf. fru Margit Stenberg, Järla skola, Saltsjö-Järla. Tel. Nacka 66.

NYNÄSHAMN: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus A-sal. Ordf. fru Elsa Eriksson, Centralgatan 68. Tel. 292.

SOLNA: 1:sta tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Huvudsta och Hagalunds Folkets Hus omväxlande. Ordf. fru Sigrid Svärd, Ulriksdal. Tel. Råstahem 48.

SPÅNGA: 1:sta torsdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Alma Herlin, Solhem, Spånga. Tel. 492.

SUNDBYBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Nya Folkets Hus C-sal. Ordf. fru Tora Zetterström, Sturegat. 26 B. Tel. 933.

SÖDERTÄLJE: 3:dje måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Anna Ericsson, Folkets Hus. Tel. 237.

TUREBERG: 2:dra måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Turebergs biograflokal. Ordf. fru Anna Ahlzen, Tureberg. Tel. 327.

VÄSBY: 2:dra tisdagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. fru Hulda Pettersson, Box 39, Uppl. Väsby. Tel. 217.

ESKILSTUNA: 1:sta onsdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus lilla sal.

GÖTEBORG:

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: ABF:s studiehem, Pusterviksgatan 15.

BURAS—GETEBERGSÅNG: 1:sta måndagen. Lokal: Såpebruksgatan 5, intill Framnässkolan.

LUNDBY: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. i Samarbetets lokal, Brämregården.

MAJORNA: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Bangatan 24.

ÖSTRA: 3:dje tisdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Riddaregatan 4.

MALMÖ

SOC.-DEM. KVINNOKLUBB: 1:sta torsdagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus, sal. 7. Ordf. och korresp. sekr. fru Mathilda Mårtensson, Jörgen Ankersgatan 8, Malmö.

ÖSTRA: 2:dra tisdagen kl. 7.30 e. m. å Stjärnans sällskapslokaler, Porlinsgatan 1. Ordf. o. korresp. sekr. fru Mathilda Pettersson, Norregatan 5. Tel. 157 79.

MJÖLBY: 3:dje måndagen kl. 8 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Hanna Nygren, Box 31, Mjölby.

NORRKÖPING: 2:dra måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Folkets Hus C-sal. Ordf. Elsa Johansson, Komministervägen 14. Tel. Ö. Eneby 88.

NYKÖPING: 3:dje tisdagen kl. 7 e. m. Lokal: Folkets Hus. Ordf. Jenny Johannesson, Strandbergsvägen 10. Kommissionär för Morgonbris fru Gertrud Andersson.

SUNNERSTA: 1:sta måndagen kl. 7.30 e. m. Lokal: Sunnersta skola. Ordf. Ida Lindholm, Box 547, Uppsala.

Köp
Billigt

Köp Bra I
Privata Affärer

Vera

Ett Utmärkt Margarin

0.55 pr 1/2 kg. pk.

Den kraftlöse

känner sig snabbt stärkt
och spänstig igen av den
livgivande järnmedicinen

Kina-Idozan

Förordas av läkare. Fås å alla apotek

REN
PROFIL-

men...

är Er hy lika ren och oklanderlig?
Eller visar den tendenser att åldras.
I vilket fall som helst måste den
vårdas och vårdas rationellt. Det
inte minst viktiga är då tvålen.
Tvålen måste vara sådan att den
tillför huden närande, lätt absor-
berbara ämnen, varigenom huden
förnyas och ständigt hålles frisk
och spänstig. Allt detta gör YvY-
tvålen, damernas speciella, av
svenska hudspecialister rekomen-
derade skönhetsvål.

begär

GRÖNWALLS MÅLTIDSDRICKA

5 lit. fl.

10 lit. fl.

Telf. (3)85255

**Kvinnans gissel —
obegränsad barnökning**

Barnbegränsning eller foster-
fördrivning är titeln på en
broschyr av Karin Adamsson,
som behandlar motsättningen
mellan sexuallivets och lagstiftarnas lagar. Littera-
tursats MB erhålles gratis mot insändande av
45 öre till vår sjukvårds- och skyddsmedelsaffär.

NILS ADAMSSON

JAKOBSGATAN 22 - STOCKHOLM

S:t Görans Begravningsbyrå

Jenny Larsson

Fleminggatan 60

Tel. K. 4724.

*

Ombesörjer allt vid dödsfall

Eldbegängelser

Balsameringar

Södermanlands Enskilda Bank

Solidarisk bank.
Grundad 1865.

Kontor i Stockholm:

Regeringsgatan 18
Hornsgatan 66 A

Norrlandsgatan 8-10
Slussplan 1-3

Humlegårdsgatan 2
Kungsgatan 60

Uplandsgatan 1
Odengatan 52

Brunnsviks folkhögskolas 28:de vinterkurs

börjar i mitten av oktober och pågår med undantag för julferier till 30 april 1934.
Skolan är uppdelad i en första och en andra årskurs, båda avsedda för såväl manlig
som kvinnlig ungdom.

Ansökningar, vilka böra insändas i god tid före kursens början, skola åtföljas av
åldersbetyg och avskrift av skolbetyg.

Prospekt sändes på begäran.

BRUNNSVIKS FOLKHÖGSKOLA, adress Sörvik.

HUSMÖDRAR

använd den evigt varande spiselsvartan
Örnens Spiselsvart

Order om två tuber
sändes franko

När Ni svärtat och blankat Eder spis med Örnens
Spiselsvart behöver Ni ej göra något åt Eder spis på
ett helt kvartal. Spisen svärtar aldrig ifrån sig, när något
kokar över spisen, sedan är denna lika fin som förr.
Trasan blir ej svart utan kommer endast det som ko-
kat över på spisen i trasan.

Efterfråga Örnens Spiselsvart hos Eder handlande eller
rekvirera direkt från fabriken. Alla husmödrar skola prova
Örnens Spiselsvart och sedan blir denna spiselsvarta den
enda de vilja använda. Stora jättetuber för endast 1: 25,
räcker i flera år. Prova och döm. Efterfråga Örnens spi-
selsvart hos Edra handlande eller rekvirera direkt från

Tekniska Fabriken Örnens, Långgatan 64, Sundsvall

Tel.: 4705

Pröva det...

Drick och njut

GEVALIA-blandning

- det stimulerande aromrika kvalitetskaffet.

VICT. TH. ENGWALL & C:o

KOMMANDITBOLAGET + GEFLE

H. M. KONUNGENS HOVLEVERANTÖR

BRÖDERNA LAGERSTRÖM, OFFSET